

Nr 138.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till lantmäteristyrelsen m. m.; given Stockholms slott den 6 mars 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 14 februari 1936.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med t. f. chefen för justitiedepartementet samt chefen för finansdepartementet:

Vid anmälan den 3 januari 1936 av de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1936/1937 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, anförde jag, på sätt det vid 1936 års statsverksproposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för sagda dag utvisar, beträffande frågan om anslag för budgetåret 1936/1937 till lantmäteristyrelsen (punkterna 171 och 172), att inom justitie- och jordbruksdepartementen pågått utredning av frågan om ordnandet av överinseendet över städernas och de stadsliknande samhällenas jorddelning, mätningväsen och fastighetsregistrering samt att förslag därvid framkommit att överinseendet över berörda verksamhetsområden skulle förläggas till lantmäteristyrelsen. Jag framhöll, att härigenom dels fastighetsregisterkommissionens verksamhet, dels vissa arbetsuppgifter, som för närvarande tillkomme kammarkollegiet och länsstyrelserna beträffande jordregistret, skulle överflyttas till lantmäteristyrelsen. För förslagets genomförande skulle därför erfordras viss förstärkning av arbetskrafterna vid lantmäteristyrelsen.

I enlighet med av mig gjord hemställan föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för budgetåret 1936/1937 beräkna anslagen för ifrågavarande ändamål sålunda:

Lantmäteristyrelsen:	
Avlöningar, förslagsanslag	kronor 261,200
Omkostnader, förslagsanslag	» 82,500.

Vidare har på mitt förslag i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln (punkt 182) i avbidan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, till Bidrag till städer och vissa andra samhällen för upprättande av fastighetsregister m. m. för budgetåret 1936/1937 beräknats ett förslagsanslag av 15,000 kronor.

Jag anhåller nu att få ånyo anmäla dessa anslagsfrågor.

1. Inledning.

Inledningsvis vill jag först något beröra den nuvarande organisationen av tillsynen över jorddelning, mätningstvåsen och fastighetsregistrering såväl på landet som i stad.

Den för lantmäteristyrelsen med underlydande befattningshavare och anstalter utfärdade instruktionen (*lantmäteriinstruktionen*) den 11 november 1927 (nr 407) innehåller bestämmelser i bland annat följande hänseenden.

Lantmäteristyrelsen åligger att, i enlighet med instruktionen samt i lag och särskilda författningar givna föreskrifter, utöva tillsyn dels över jorddelningstvåsendet och övriga grenar av rikets lantmäteritvåsen till den del tillsyn däröver ej tillkommer annan ämbetsmyndighet, dels över arbetet med uppläggande och förande av jordregister, dels ock över statens reproduktionsanstalt. Det åligger styrelsen vidare att på begäran av domstol eller administrativ myndighet verkställa utredning och meddela utlåtande samt lämna råd och uppsyn i frågor, som ligga inom området för styrelsens verksamhet; dock att styrelsen, där begäran gjorts av underdomstol eller administrativ myndighet, äger uppdraga åt vederbörande överlantmätare eller åt befattningshavare inom styrelsen att besvara framställningen.

Styrelsen utgöres av en generaldirektör och chef samt såsom ledamöter tre byråchefer. Byråcheferna förestå var sin byrå, nämligen administrativa byrån, lantmåteribyran och utredningsbyrån. Å de särskilda byråerna inom lantmäteristyrelsen skola i allmänhet handläggas följande ärenden:

å *administrativa* byrån: ärenden angående utfärdande, ändrande eller upphävande av allmän författning, ärenden angående styrelsens och underlydande staters organisation, personal och ekonomi samt ärenden angående till styrelsens disposition ställda medel, allt i den mån ej i instruktionen annorlunda anges;

å *lantmåteribyran*: ärenden angående styrelsens uppsikt över jorddelningstvåsendet, övriga ärenden av lantmåteritekisk natur, ärenden rörande fastighetsregister ävensom ärenden angående statsbidrag till lantmåteriförrättningar;

å *utredningsbyrån*: ärenden angående utredningar och utlåtanden, som bevärtas av offentlig myndighet.

Övriga ärenden handläggas å administrativa byrån i den mån generaldirektören ej för visst ärende eller viss grupp av ärenden annorlunda bestämmer.

Beträffande särskilt handläggningen inom lantmåteristyrelsen av ärenden rörande städer och stadsliknande samhällen stadgas i *arbetsordningen* för styrelsen bland annat följande.

Å de olika byråerna skola i byråchefs ställe följande ärenden handläggas och föredragas:

Av byrådirektören å lantmåteribyran:

1) ärenden angående städer och stadsliknande samhällen, bland vilka här särskilt angivas uppgifter enligt 1 § i fastighetsregisterförordningen, ärenden rörande mätningstjänstkompetens, statistiken rörande mätningstjänstverksamheten i städer och stadsliknande samhällen, ärenden rörande taxa å mätningstjänstverksamheten inom samhälle, som här avses, och ärenden rörande de registerkartor, som förvaras hos styrelsen;

- 2) följande ärenden rörande mätningsteknik, nämligen ärenden angående
- a) införskaffande av uppgifter rörande triangelpunkter, lämpliga för anslutning eller inpassning av nya mätningar,
 - b) granskning av inkomna planer rörande triangel- och polygonmätningar och därav föranledda åtgärder,
 - c) framställning om beräkning av koordinater för triangelpunkter i olika projektionssystem,
 - d) förfrågningar rörande lämplig anordning vid planläggning av finmätning o. d.,
 - e) införskaffande av uppgifter rörande utgångspunkter för avvägning,
 - f) handhavande av till styrelsen inkomna kartor och koordinatförteckningar till utförda triangelmätningar.

Byrådirektören å lantmåteribyrån åligger att föra följande liggare:

- 1) över städer och samhällen å landet, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, samt områden å den egentliga landsbygden, för vilka faststälts byggnadsplan eller utomplansbestämmelser eller för vilka jämlikt äldre bestämmelser Konungen förordnat, att stadsplan skall upprättas, eller meddelat särskilda föreskrifter med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande, skolande denna liggare tillika utgöra sådan förteckning över mätningsmän, varom förmäles i 3 § kungörelsen nr 900/1920,
- 2) över städer och samhällen, för vilka skola föras fastighetsregister såsom för stad,
- 3) över uppgjorda förteckningar över kartor och handlingar, som avses i 1 § 4) i fastighetsregisterförordningen,
- 4) över ansökningar om behörighet såsom mätningsman i stad,

Nämnde byrådirektör åligger jämväl att föra förteckning över och omedelbart efter utgången av varje år vidtagna åtgärd för publicering jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 8 april 1927 av de av Kungl. Maj:t för varje år fastställda taxor för vissa mätningsarbeten m. m. ävensom att förvara till styrelsen inkommande registerkartor.

I fråga om *tillsynen över städernas och de stadsliknande samhällenas mätningstväsens återfinnas* gällande bestämmelser i kungörelsen den 31 december 1920 (nr 900) med vissa föreskrifter om mätningstväsendet i rikets städer, sådan nämnda kungörelse lyder enligt kungörelserna den 22 december 1927 (nr 477) och den 20 november 1931 (nr 373). Enligt nämnda kungörelser utövas tillsynen över mätningstväsendet inom stad eller samhälle å landet, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, av byggnadsnämnden. Beträffande förrättningar, som verkställas enligt 6 kap. lagen om fastighetsbildning i stad, åligger det lantmåteristyrelsen att hava överinseendet över tillämpningen av samma lag och tillkommer det härvid styrelsen, bland annat, att utfärda allmänna anvisningar med därtill hörande modeller och formulär, att på begäran meddela råd och upplysningar, samt att, om anledning till anmärkning förekommer, vidtagna de åtgärder, som för vinnande av rättelse erfordras.

Enligt 7 kap. 14 § lagen den 12 maj 1917 (nr 269) om fastighetsbildning i stad skall arbetet med första upplägget av *fastighetsregistret* stå under

överinseende av en kommission, benämnd fastighetsregisterkommissionen, bestående av tre personer, vilka utses av Konungen. Kommissionen har särskilt att övervaka, att ej arbetet med registerkartans upprättande och registrets uppläggande fördröjes. Vidare har kommissionen att övervaka registrets förande intill dess överinseendet över registret övertages av annan myndighet. Närmare föreskrifter angående kommissionens åligganden och befogenheter äro angivna i instruktion den 8 mars 1918 (nr 131), sådan denna lyder enligt kungörelserna den 12 november 1923 (nr 397), den 15 oktober 1926 (nr 434) och den 12 maj 1927 (nr 160). Sedan arbetet med registrets uppläggande blivit i huvudsak avslutat för rikets städer ävensom övriga samhällen, för vilka skall föras fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser, skall överinseendet från kommissionen övertagas av den myndighet, som i allmän lag bestämmes.

Den närmare tillsynen å arbetet åligger för varje stad dess magistrat. Berörda åliggande skall i Stockholm fullgöras av överståthållarämbetet och för stad under landsrätt av länsstyrelsen, som äger att erhålla nödigt bistånd av stadsstyrelsen. Beträffande samhälle å landet, för vilket Konungen förordnat, att fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser skall föras, gäller i tillämpliga delar i fråga om tillsynen över fastighetsregisterarbetet vad för stad under landsrätt är stadgat.

Jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 12 maj 1933 är antalet tjänstemän å ordinarie stat hos lantmäteristyrelsen bestämt på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
1 generaldirektör	A 3
3 byråchefer	B 30
3 byrådirektörer	B 26
1 arkivarie	B 24
2 byråingenjörer	B 21
1 registrator	B 21
1 kassör och bokhållare	B 14
1 arkivbiträde	B 10
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
2 kontorsbiträden	B 4.

De för lantmäteristyrelsen fastställda staterna för budgetåret 1935/1936 äro av följande utseende:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor 141,900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	kronor 60,100
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 5,400 » 65,500

3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:

a) Tillfällig löneförbättring, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	5,000	
b) Provisoriskt dyrortstillägg, <i>förslagsvis</i>	»	5,000	kronor 10,000
			Summa kronor 217,400.

Omkostnadsstat.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	6,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	72,200
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	4,300
4. Övriga utgifter: Kostnader vid inspektioner, <i>förslagsvis</i> ..	»	2,500
		Summa kronor 85,000.

Beträffande avlöningsstaten har föreskrivits, att den under avlöningar till icke-ordinarie personal upptagna anslagsposten till grundavlöningar m. m. skall tills vidare från och med budgetåret 1935/1936 disponeras med följande fördelning:

Personal inom styrelsen	kronor	38,400
» för arkivaliernas hos lantmäteristyrelsen förteckning och förvaring	»	12,100
» för renovation av kartor för lantmäterikontoren i länen	»	4,500
» för kopiering av vissa kartor för lantmäterikontoret i Vänersborg	»	5,100
		Summa kronor 60,100.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 18 juni 1927 och den 21 november 1930 må tillsvidare hos lantmäteristyrelsen anställas högst sju amanuenser. Ersättning till sådan amanuens må utgå med högst 3,200 kronor för år, under villkor dock att sammanlagda avlöningen till nämnda sju amanuenser ej överstiger 21,000 kronor.

I samband med omkostnadsstatens fastställande har Kungl. Maj:t den 20 juni 1935 föreskrivit

dels att från anslagsposten till reseersättningar icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande bestridas kostnader för tjänsteresor, omförmälda i 7 och 8 §§ lantmäteriinstruktionen, till högre belopp än 5,000 kronor,

dels att av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk följande belopp, nämligen för

bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	5,000
övriga expenser, <i>högst</i>	»	67,200,

dels att anslagsposterna publikationstryck och övriga utgifter: kostnader vid inspektioner icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

För fastighetsregisterkommissionens verksamhet finnes för budgetåret 1935/1936 upptaget under andra huvudtiteln ett reservationsanslag å 32,000 kronor (II G 3).

Av nämnda anslag utgår bland annat ersättning till kommissionens leda-

möter, revisionssekreteraren H. A. Sjögren, stadsingenjören i Stockholm O. Myrberg och byråchefen i lantmäteristyrelsen G. Palm, samt hos kommissionen anställd extra personal med följande beräknade belopp:

Revisionssekreteraren Sjögren, i egenskap av ordförande och verkställande ledamot	kronor	14,100
Stadsingenjören Myrberg (ersättning utgår med 25 kronor för sammanträde)	»	200
Byråchefen Palm, i egenskap av ledamot och sekreterare . . .	»	2,400
1 amanuens	»	2,400
1 skrivbiträde	»	2,900.

Övriga omkostnader för kommissionens verksamhet hava beräknats på följande sätt:

Inspektionsresor	kronor	3,000
Expenser	»	5,000
Publikationstryck	»	1,000
Betjäning	»	1,000.

Med hänsyn till att fastighetsregistret beräknades föreligga upplagt för samtliga städer och andra samhällen under budgetåret 1934/1935 uppdrog Kungl. Maj:t den 21 april 1933 åt generaldirektören och chefen för kammarkollegiet Lennart Berglöf att inom justitiedepartementet biträda med verkställandet av utredning av spörsmålet om ordnandet av å ena sidan tillsynen över fastighetsbildning och fastighetsregistrering över huvud taget samt å andra sidan den rättsliga vården samt förvaltningen av kronans fastigheter. Sedan utredningen i förstnämnda del avslutats, har utredningsmannen den 27 december 1934 avgivit en *promemoria angående tillsynen över fastighetsregistreringen och fastighetsbildningen* (st. off. utr. 1935: 4).

I promemorian har på anförda skäl hemställts:

att för överinseendet över jorddelningen jämte mätningväsendet ävensom fastighetsregistreringen på landet och i stad nybildas ett ämbetsverk, benämnt rikets jorddelningsverk, i vilket lantmäteristyrelsen och fastighetsregisterkommissionen skola uppgå,

att för rikets jorddelningsverk fastställes organisation samt personalförteckning ävensom avlönings- och omkostnadsstat i överensstämmelse med vad i promemorian föreslagits,

att vad i lag eller författning stadgats med avseende å lantmäteristyrelsen skall gälla om rikets jorddelningsverk,

att rikets jorddelningsverk skall äga att besluta rörande fastighets upptagande i eller uteslutande ur jordregistret såsom självständig enhet och att namn å fastighet i och för dess registrering skall åsättas av rikets jorddelningsverk i de fall, dylik namnsättning för närvarande ombesörjes av kammarkollegiet, samt av vederbörande överlantmätare i de fall, namnsättning nu sker genom länsstyrelse,

att jordeboken icke skall föras, utom såvitt angår räntor och avgälder, vilka icke tillhöra staten eller äro av staten anslagna och varom enligt vad särskilt är stadgat anteckning skall göras i jordeboken,

att hos kammarkollegiet skall föras liggare över rikets indelning i härad

och, där härad ej finnes, tingslag, vilken liggare jämväl skall innehålla uppgift angående de inom varje härad eller tingslag belägna socknar, samt

att rikets jorddelningsverk och tillsvidare statens reproduktionsanstalt skola höra under justitiedepartementet, dock att frågor om allmänna medel till lantmåteriförrättningar samt i samband därmed beslutade åtgärder avseende jordbrukets förkovran fortfarande skola handläggas under jordbruksdepartementet.

Över promemorian hava *yttranden* avgivits av kammarkollegiet, lantmästestyrelsen, byggnadsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, fastighetsregisterkommissionen, allmänna civilförvaltningens lönenämnd, överståthållarämbetet, rikets samtliga länsstyrelser, svenska stadsförbundet, svenska kommunaltekniska föreningen, svenska landskommunernas förbund, föreningen Sveriges häradshövdingar, föreningen Sveriges stadsdomare och svenska teknologföreningen, som överlämnat yttranden av två av föreningens avdelningar nämligen dels avdelningen för väg- och vattenbyggnadskonst dels ock svenska arkitektföreningen.

Därjämte hava genom respektive länsstyrelser överlämnats yttranden från länsarkitekterna i Stockholms län, i Uppsala, Södermanlands och Gotlands län, i Blekinge, Kalmar och Kronobergs län, i Älvsborgs och Skaraborgs län samt i Värmlands och Örebro län ävensom från överlantmätarna i Stockholms, Södermanlands, Hallands, Älvsborgs och Värmlands län samt härads-skrivaren i Svartsjö fögderi.

Genom överståthållarämbetets och länsstyrelsernas försorg hava tillika magistrater, byggnadsnämnder, stadsfullmäktige i städerna och kommunalfullmäktige respektive kommunalstämmor i köpingarna samt municipalfullmäktige respektive municipalstämmor i municipalsamhällen med fastighetsregister såsom för stad eller där den för städerna stadgade ordning för bebyggande eljest skall iakttagas beretts tillfälle att yttra sig, och hava yttranden inkommit från 89 städer, 29 köpingar och 76 municipalsamhällen ävensom från 23 landskommuner.

Sveriges häradsskrivarförening, som jämväl beretts tillfälle att avgiva yttrande, har icke begagnat sig därav.

Den 15 juni 1935 har chefen för justitiedepartementet efter bemyndigande av Kungl. Maj:t tillkallat arbetschefen vid rikets allmänna kartverk fil. lic. C. A. V. Hernlund att såsom sakkunnig biträda inom justitiedepartementet vid den fortsatta behandlingen av frågan om tillsynen över fastighetsregistreringen och fastighetsbildningen. Med hänsyn till de härunder gjorda övervägandena har utredningen ansetts lämpligen böra slutföras inom jordbruksdepartementet.

Då jag nu går att närmare redogöra för förevarande ärende, har jag funnit det ur överskådlichkeitssynpunkt lämpligt att under särskilda avdelningar behandla *dels* frågan om tillsynen över mätningsväsendet, jorddelningen och fastighetsregistreringen inom städerna och de stadsliknande samhällena, *dels* frågor om jordeboken och jordregistret, *dels* den organisation, som föranledes av den av mig förordade lösningen av berörda spörsmål, *dels* ock slutligen anslagsfrågorna.

2. Tillsynen över mätningstväsenedet, jorddelningen och fastighetsregistreringen inom städer och stadsliknande samhällen.

Frågan om tillsynen över städernas mätningstväsened, jorddelning och fastighetsregistrering har tidigare varit föremål för omfattande utredningar vid skilda tillfällen, och olika förslag hava framförts till frågans lösning. Det torde i detta sammanhang icke vara erforderligt att i detalj redovisa alla dessa förslag och skälen för desamma, utan torde härutinnan kunna hänvisas till den redogörelse, som lämnats dels i 1928 års sakkunnigbetänkande med förslag till stadsbyggnadslag (st. off. utr. 1928: 5 s. 395—412), dels i sammandrag av yttranden över nämnda sakkunnigbetänkande (st. off. utr. 1929: 38 s. 189—208).

För klarläggande av frågans innebörd torde emellertid vara nödvändigt att i korthet något beröra dels gällande lagstiftning i fråga om jorddelning och fastighetsregistrering på landet och i stad, i den del lagstiftningens bestämmelser kunna inverka på ett bedömande av frågan om tillsynens lämpliga anordnande, dels de huvudförslag till frågans lösning, som framkommit, och de skäl, som därvid ansetts särskilt tala för de olika förslagen.

Jorddelningen och fastighetsbildningen på *den egentliga landsbygden* regleras i första hand av lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet. Förrättningsverksamheten enligt denna lag utföres i allmänhet av lantmäteriets tjänstemän och står under vederbörande överlantmätares tillsyn och övervakning. Inom samhälle, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, samt inom område för vilket faststälts byggnadsplan eller utomplansbestämmelser eller jämlikt äldre lag förordnats, att stadsplan skall upprättas, eller meddelats särskilda föreskrifter med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande eller för vilket godkänts avstyckningsplan, får enligt jorddelningslagen avstyckning för bostadsändamål eller för beredande av plats för industriella anläggningar eller i annat liknande syfte företagas även av annan person än lantmätare, såvida han äger behörighet såsom mättningsman i stad.

Fastighetsregistreringen för landsbygden äger rum i enlighet med bestämmelserna i förordningen den 13 juni 1908 (nr 74) angående jordregister och handhaves av överlantmätarna.

Överinseendet över såväl jorddelningen som fastighetsregistreringen å landsbygden utövas av lantmäteristyrelsen.

Inom *städerna* sker jorddelning och fastighetsregistrering i enlighet med bestämmelserna i lagen den 12 maj 1917 (nr 269) om fastighetsbildning i stad. Förrättningar inom stad kunna verkställas av i stadens tjänst anställd mättningsman eller, där sådan ej finnes, av till sådan befattning behörig person, som på förslag av byggnadsnämnden förordnas av länsstyrelsen att i staden tjänstgöra såsom förrättningsman för tomtmätning eller avstyckning. Bestämmelser angående behörighet såsom mättningsman i stad återfinnas i 2 kap. 2 § fastighetsbildningslagen. Förordnande att verkställa förrättning

enligt 6 kap. samma lag skall meddelas stadens mättningsman, där denne är lantmätare, så ock, ändock att han icke är lantmätare, där samtliga sakägare föreslagit honom till förrättningsman.

Tillsynen över stads mättningsväsen utövas, på sätt redan framhållits, av byggnadsnämnden och överinseendet beträffande förrättningar enligt 6 kap. fastighetsbildningslagen tillkommer lantmäteristyrelsen.

Överinseendet å fastighetsregistreringen inom stad har, såsom nämnts, på grund av bestämmelserna i 7 kap. 14 § fastighetsbildningslagen hittills handhåfts av fastighetsregisterkommissionen, men förutsättes enligt nämnda paragraf skola övertagas av annan myndighet, sedan registrets uppläggande i huvudsak blivit avslutat, något som numera är fallet.

Beträffande *de stadsliknande samhällena* är frågan om tillämpning av den för landsbygden eller den för städerna gällande jorddelningslagstiftningen beroende av huruvida för samhället skall föras jordregister eller fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser. Inom samhälle på landet, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, skall enligt 7 kap. 17 § fastighetsbildningslagen, där Konungen därom förordnar, fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser föras. För sådant samhälle kommer all fastighetsbildning att ske enligt den för stad gällande lagstiftningen. För övriga samhällen kommer lagen om delning av jord å landet att tillämpas vid fastighetsbildningen, dock att även i dylikt samhälle, varest finnes *tomtindelning* såsom i stad, 2 kap. fastighetsbildningslagen är tillämpligt. Detsamma gäller även annat område å landet, varest finnes tomtindelning såsom i stad.

För de stadsliknande samhällena blir tillsynen över jorddelningen olika ordnad allt efter som de för landet eller de för stad gällande bestämmelser skola tillämpas. Inom ett samhälle med fastighetsregister såsom för stad utövar byggnadsnämnden tillsynen över hela förrättningsverksamheten och lantmäteristyrelsen överinseendet över förrättningar enligt 6 kap. fastighetsbildningslagen. Inom ett samhälle med jordregister utöva lantmäterimyndigheterna tillsyn och överinseende utom i fråga om tomtmättningsförrättningar inom tomtindelade område.

I verkligheten utövas emellertid, trots de nuvarande otillfredsställande bestämmelserna på området, en rätt omfattande granskningsverksamhet av överlantmätnarna även beträffande förrättningar enligt fastighetsbildningslagen. I fråga om dylika förrättningar inom stad under landsrätt samt inom annat samhälle plägar nämligen den fastställande myndigheten — Konungens befallningshavande eller vederbörande ägodelningsrätt — som regel remittera ärendena till överlantmätaren för lantmäteriteknisk granskning före fastställelsen.

Det torde böra framhållas, med hänsyn till den i viss mån svävande gräns som uppdragits beträffande jorddelningslagens och fastighetsbildningslagens tillämpningsområden, att i båda lagarna motsvarande bestämmelser finnas till reglerande av förrättningsverksamheten och därmed jorddelningen för bostads- eller annat bebyggelseändamål. Ur bebyggelsesynpunkt äro sålunda

numera båda lagarna lika betryggande i fråga om regleringen av fastighetsbildningen till förhindrande av olämplig samhällsutveckling.

Till belysande av den omfattning, i vilken jorddelningslagen å ena sidan och fastighetsbildningslagen å den andra kommer till tillämpning vid jorddelning inom samhällen och bebyggelseområden i övrigt, har en sammanställning upprättats, angivande antalet samhällen, planområden och föreskriftsområden av olika slag samt deras arealer inom de skilda länen, vilken sammanställning torde få såsom *Bilaga A* fogas till statsrådsprotokollet. Sammanställningen är upprättad med stöd av den officiella statistiken samt, vad beträffar plan- och föreskriftsområdena, enligt från lantmäteristyrelsen inhämtade uppgifter.

Av tabellen framgår, att inom 114 städer, 44 köpingar och 60 municipalsamhällen med en sammanlagd areal av 282,993 hektar fastighetsbildningen registreras enligt de för stad meddelade bestämmelser, under det att inom 6 köpingar, 152 municipalsamhällen, 68 stadsplane- och 118 byggnadsplaneområden samt 268 föreskriftsområden med en sammanlagd areal av 205,486 hektar fastighetsbildningen redovisas i jordregistret. Inom landet i övrigt, där fastighetsbildningen sålunda icke är bunden av plan- eller byggnadsföreskrifter av något slag, omfattande en landareal av 40,535,523 hektar, sker registreringen av fastighetsbildningen i jordregistret.

Beträffande frågan huruvida behov av ett statligt överinseende förefinnes med avseende å städernas och de stadsliknande samhällenas mätningväsen, jorddelning och fastighetsregistrering i likhet med vad som är fallet för den rena landsbygden synes att döma av föreliggande yttranden i frågan numera knappast föreligga några delade meningar. De skilda uppfattningarna gälla endast sättet för tillsynens lämpliga anordnande och särskilt vilken myndighet, som bör utöva densamma.

Då sistnämnda fråga varit den, varom meningsbrytningarna mest rört sig, torde denna här böra först behandlas.

a. Frågan om myndighet för det statliga överinseendet.

Vid framläggandet av *tidigare förslag* i ämnet hava bland nu befintliga ämbetsverk såsom tillsynsmyndighet ifrågasatts lantmäteristyrelsen eller byggnadsstyrelsen. Därjämte hava vid behandlingen av frågan om den framtida tillsynen över städernas fastighetsregister olika förslag framkommit, såsom att för ändamålet inrätta en särskild avdelning inom justitiedepartementet eller att göra kammarkollegiet till överinseendemyndighet. Dessa senare förslag torde emellertid här kunna lämnas ur räkningen. Förslagen torde nämligen på sin tid framställts säkerligen mest med hänsyn till den möjlighet, som därigenom vid olika tillfällen förelegat att bibehålla tillsynen över fastighetsregistreringen under samma personliga ledning som tidigare inom fastighetsregisterkommissionen. Den sakliga kritik dessa förslag underkastats och icke minst den omständigheten, att enighet torde råda därom,

att sambandet mellan mättningsväsendet, jorddelningen och fastighetsregistreringen inom städerna är så starkt, att tillsynen över dessa tre verksamhetsområden bör handhavas av en och samma myndighet, torde klart hava ådagalagt dessa förslags olämplighet.

Vad angår förslaget om lantmäteristyrelsen såsom tillsynsmyndighet har till förmån för detta förslag åberopats, att lantmäteristyrelsen redan utövade tillsynen över jorddelningen å landsbygden, vari ju inginge ett stort antal stadsliknande samhällen, samt handhade fastighetsregistreringen (jordregistret) för landsbygden. Vidare har framhållits, att mättningsväsendet och jorddelningen inom städerna vore ur mätningsteknisk och legal synpunkt av enahanda art som på landsbygden och att förrättningsverksamheten sköttes, särskilt inom de stadsliknande samhällena, i stor utsträckning av lantmäteristyrelsen underställd personal. Ytterligare har anförts, att fastighetsregistret enligt de för stad meddelade bestämmelser tjänade samma ändamål som jordregistret för landsbygden, och att samma spörsmål av juridisk och kameral natur framträdde vid handläggandet av ärenden rörande båda registren. Överlantmätarna i länen vore samtidigt i allmänhet registerförare inom de stadsliknande samhällen, för vilka fördes fastighetsregister såsom för stad. Med hänsyn till det sålunda förefintliga nära sambandet mellan lantmäteriets uppgifter i berörda hänseenden och verksamheten på motsvarande områden inom städerna har den statliga tillsynen över städernas mättningsväsen, jorddelning och fastighetsregistrering synt naturligt infoga sig i lantmäteristyrelsens nuvarande verksamhetsområde. Såsom skäl mot lantmäteristyrelsen såsom tillsynsmyndighet har å andra sidan framförts, att jorddelningen i städerna tjänade annat ändamål än jorddelningen på landet och att styrelsen därför skulle stå relativt främmande för städernas behov och önskemål i föreliggande fall.

För förslaget om byggnadsstyrelsen såsom tillsynsmyndighet har ansetts tala, att denna styrelse hade överinseendet över stadsplane- och byggnadsväsendet och att på grund härav och den betydelse, som stadsplanen ägde såsom grundval för fastighetsbildningen för bostadsändamål, samma myndighet lämpligen även borde kontrollera mättningsverksamheten och jorddelningen inom städerna. Vidare har anförts, att för byggnadsnämnderna, som utövade den närmaste tillsynen över och ledningen av städernas såväl stadsplane- och byggnadsväsen som mättnings- och jorddelningsväsen, det skulle vara till fördel att en och samma myndighet utövade den statliga tillsynen över samtliga dessa verksamhetsområden. Då byggnadsstyrelsen redan hade överinseendet över stadsplane- och byggnadsväsendet i riket, har därför detta synt vara en anledning att även förlägga tillsynen över mättnings- och jorddelningsväsendet till denna styrelse. Det nära sambandet mellan jorddelningen och fastighetsregistreringen har sedan anförts såsom skäl för att även fastighetsregistreringen inom städerna borde förläggas under byggnadsstyrelsen. Å andra sidan har emellertid framhållits, att uppgiften vore helt främmande för byggnadsstyrelsens egentliga nuvarande verksamhet, som avser byggnadsväsendet och det därmed sam-

manhängande stadsplaneväsendet, och att den erforderliga mätningstekniska, kamerala och juridiska sakkunskapen på området saknades inom ämbetsverket.

På grund av den kritik, som framförts mot att byggnadsstyrelsen bleve tillsynsmyndighet över berörda arbetsområden, har från stadshåll alternativt ifrågasatts, att ett särskilt ämbetsverk skulle inrättas för ändamålet och att till detta skulle läggas även tillsynen över stadsplaneväsendet genom överflyttning av byggnadsstyrelsens stadsplanebyrå. Man har härigenom sökt åstadkomma, att å ena sidan det framförda önskemålet skulle kunna realiserast om sammanförande av tillsynen över stadsplane-, mättnings-, jorddelnings- och fastighetsregisterväsendet inom städerna under *en* statsmyndighet och att å andra sidan städernas intresse på dessa områden skulle speciellt tillgodoses. Då man emellertid väl insett svårigheten att inskränka en dylik styrelses verksamhet enbart till städerna, har avgränsningen mot lantmäteristyrelsens verksamhet beträffande jorddelning och fastighetsregistrering ansetts böra ske på sådant sätt, att alla samhällen med fastighetsregister såsom för stad även skulle i berörda hänseenden underställas den nya styrelsen. Förutsättningen torde vidare hava varit, att hela stadsplaneväsendet skulle, oberoende av vilka samhällen det gällde, sortera under den nya styrelsen. Förslaget innebär sålunda beträffande det stora flertalet av stadsliknande samhällen, nämligen för alla sådana där fastighetsbildningen registreras i jordregistret, att stadsplanefrågorna skulle handläggas av en styrelse, det nya ämbetsverket, under det att mättnings-, fastighetsbildnings- och fastighetsregistreringsärendena skulle sortera under en annan styrelse, lantmäteristyrelsen.

Nyssberörda förslag rörande möjligheterna att ordna överinseendet över städernas och de stadsliknande samhällenas mättnings-, jorddelnings- och fastighetsregisterväsen hava ingående behandlats i den av generaldirektören Berglöf utarbetade promemorian, till vilken härutinnan må hänvisas.

Ur förenämnda *promemoria angående tillsynen över fastighetsregistreringen och fastighetsbildningen* inhämtas vidare följande.

Med hänsyn särskilt till det nära sambandet ur såväl teknisk som legal synpunkt mellan mättningsväsendet och fastighetsbildningen å ena sidan inom städerna och de stadsliknande samhällena, å andra sidan på landsbygden samt den oupphörligt pågående utvecklingen av nya bostadsområden och samhällen på landsbygden har utredningsmannen funnit en uppdelning av dessa verksamhetsområden på olika tillsynsmyndigheter icke vara ägnad att läggas till grund för administrativa anordningar på ifrågavarande område. Detsamma gällde sättet för fastighetsregistreringen såsom grund för en dylik uppdelning. Registreringen av fastighetsbildningen i ett samhälle med fastighetsregister såsom för stad och i ett samhälle, för vilket föres jordregister med tomtbok, vore i själva verket i sak fullt likartad. Att under sådana förhållanden uppdelas tillsynen över de båda slagen av fastighetsregister på olika myndigheter syntes utan mening. På grund av det nära sam-

band som bestode mellan fastighetsregistreringen på landet och i stad, vilken tillgodosåge identiskt samma ändamål, samt mellan registrering och fastighetsbildning, därav den förra fortlöpande redovisade den senare, syntes den tillsynsmyndighet, som omhänderhade ärenden tillhörande det ena av dessa verksamhetsområden böra ombesörja överinseendet även över det andra. Av i huvudsak dessa skäl har utredningsmannen föreslagit, att all mätning, jorddelning och fastighetsregistrering såväl på landsbygden som inom städer och stadsliknande samhällen skulle förläggas under ett ämbetsverks ledning och tillsyn. Stommen i detta nya ämbetsverk skulle bildas av lantmäteristyrelsen, däri fastighetsregisterkommissionen skulle upptagas. Det nya verket har föreslagits med hänsyn till sin uppgift skola benämnas rikets jorddelningsverk.

En förutsättning för den föreslagna organisationen har av utredningsmannen angivits vara, att, såvitt anginge fastighetsbildningen, mellan å ena sidan vad som vore av planläggningsnatur eller rörde fastighets rätta utformning för bebyggelse och sålunda borde bibehållas under byggnadsstyrelsen samt å andra sidan vad som vore av mätningsteknisk natur eller berörde fastighetsbildningens rättsliga sida och på grund därav skulle hänföras under det nybildade ämbetsverket kunde dragas en så bestämd gräns, att olägenheter icke vid ärendenas behandling uppkomme. Utredningsmannen har ansett, att denna förutsättning förelåge. En tydlig skillnad gjorde sig nämligen enligt utredningsmannens mening gällande mellan stadsplaneväsen och planteknik, å ena sidan, samt mätningstväsens och mätningsteknik, å den andra. Det vore en vanlig företeelse, att ett ärende granskades från olika synpunkter av olika myndigheter. Detta tillämpades redan inom vissa delar av ifrågavarande områden, i det länsstyrelserna över förslag till olika slag av planer samt tomtindelning och avstyckning å landet plägade höra såväl vederbörande länsarkitekt som vederbörande överlantmätare.

Av *yttrandena* över promemorian framgår, att alltjämt meningsskiljaktigheter föreligga beträffande frågan om den lämpliga tillsynsmyndigheten och att alltjämt ungefär samma synpunkter framträda som vid tidigare behandling av frågan. Å ena sidan tillstyrkes det framlagda förslaget under åberopande av det nära sambandet mellan motsvarande arbeten på fastighetsbildningens och fastighetsregistreringens område på landsbygd och i stad, å andra sidan åberopas, att stadsplaneväsende och fastighetsbildning stode i sådant samband med varandra, att tillsynen borde förenas hos byggnadsstyrelsen eller hos en fristående för ändamålet inrättad styrelse.

Till belysande av städernas och samhällens inställning till förslaget lämnas här en summarisk sammanställning rörande av byggnadsnämnderna avgivna yttrandens fördelning på olika slag av samhällen, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas.

	Städer	Köpingar	M:en	Köpingar	M:en	Summa samhällen
		med fastighetsregister såsom för stad		med jordregister		
Tillstyrkt förslaget	30	23	25	1	46	125
› byggnadsstyrelsen	43	5	3	—	1	52
› fristående styrelse	11	—	—	—	—	11
Avstyrkt	5	—	—	—	1	6
Ej avgivit yttrande	25	16	32	5	83	161
Summa	114	44	60	6	131	355

Inom landets 114 städer samt 44 köpingar och 60 municipalsamhällen med fastighetsregister såsom för stad hava sålunda byggnadsnämnderna i 59 städer, 5 köpingar och 3 municipalsamhällen avstyrkt förslaget, varvid 43 städer samt de 5 köpingarna och de 3 municipalsamhällena förordat byggnadsstyrelsen såsom tillsynsmyndighet. Inom 16 av de 59 här såsom avstyrkande upptagna städerna hava dock avvikande mening från byggnadsnämndernas uppfattning framkommit, i det stadsfullmäktige i en stad, magistrat jämte stadsfullmäktige i två städer, magistraten i tolv städer samt kommunalborgmästaren i en stad tillstyrkt förslaget. Helt avstyrkande föreligger sålunda beträffande städerna egentligen endast från 43, och i 12 av dessa hava stadsfullmäktige ej yttrat sig.

Av de stadsliknande samhällena med jordregister — 6 köpingar och 131 municipalsamhällen — hava två municipalsamhällen avstyrkt förslaget.

Av länsstyrelserna hava 21 tillstyrkt förslaget, 2 uttalat sig för ytterligare utredning och, med hänvisning till stadsplaneväsendets betydelse för fastighetsbildningen, mot organisationens ordnande enligt utredningsmannens förslag samt 1 tillstyrkt byggnadsstyrelsen såsom tillsynsmyndighet. Därjämte har överståthållarämbetet tillstyrkt förslaget, dock under ifrågasättande av överflyttning av stadsplanebyrån i byggnadsstyrelsen till det föreslagna nya jorddelningsverket och därmed förläggande av stadsplaneväsendet under detta verk. I samma riktning torde länsstyrelsen i Blekinge län få anses hava uttalat sig.

Av de myndigheter, vilka närmast beröras av den ifrågavarande organisationsfrågan, nämligen kammarkollegiet, lantmäteristyrelsen, byggnadsstyrelsen och fastighetsregisterkommissionen, hava de tre förstnämnda tillstyrkt förslaget under det att fastighetsregisterkommissionen ansett ytterligare utredning böra företagas, varvid frågan om ett särskilt verk för tillsynen över mätningsväsendet och fastighetsregistreringen inom städerna och de därmed i registreringsavseende likställda samhällena borde övervägas. Fastighetsregisterkommissionen är emellertid icke enig i denna uppfattning, då en av dess tre ledamöter, byråchefen Palm, med hänvisning bland annat till sin mångåriga verksamhet inom såväl lantmäteriet som fastighetsregisterkom-

missionen och den därigenom vunna erfarenheten på de berörda verksamhetsområdena, bestämt förordad det framlagda förslaget.

Bland de särskilda sammanslutningar, som hörts i frågan, hava svenska landskommunernas förbund, med hänvisning särskilt till de stadsliknande samhällenas förhållanden, föreningen Sveriges häradshövdingar och föreningen Sveriges stadsdomare tillstyrkt förslaget, under det att svenska stadsförbundet, svenska kommunaltekniska föreningen samt svenska teknologföreningen, vars yttrande utarbetats av föreningens avdelning för väg- och vattenbyggnadskonst, avstyrkt förslaget med förordande av att ett särskilt ämbetsverk skulle inrättas för ändamålet.

Det torde även böra omnämnas med hänsyn till frågans angivna samband med stadsplaneväsendet, att två länsarkitekter tillstyrkt förslaget och tre länsarkitekter avstyrkt detsamma, de sistnämnda med förordande av byggnadsstyrelsen såsom tillsynsmyndighet.

I de tillstyrkande yttrandena hava i allt väsentligt samma synpunkter på frågan framförts som de i den sakkunniges utredning framlagda. Det torde därför saknas anledning att här närmare redogöra för de särskilda yttrandenas innehåll. I ett avseende har dock framförts avvikande mening från den sakkunniges förslag, nämligen beträffande det föreslagna ämbetsverkets namn. Sålunda hava lantmäteristyrelsen, statskontoret, länsstyrelserna i Uppsala, Älvsborgs, Skaraborgs, Västmanlands och Norrbottens län samt svenska landskommunernas förbund framhållit, att det föreslagna verket skulle få väsentligen samma uppgifter som den nuvarande lantmäteristyrelsen, och därför ifrågasatt huruvida skäl kunde anses föreligga att förändra verkets sedan länge använda och hävdvunna namn till rikets jorddelningsverk. Riksräkenskapsverket och allmänna civilförvaltningens lönenämnd, vilka allenast yttrat sig över förslaget ur organisatorisk synpunkt, hava även framfört samma synpunkter i namnfrågan.

Med hänsyn till att såväl tidigare som i flera av de nu avgivna yttrandena med avstyrkande av det framlagda förslaget byggnadsstyrelsen framförts såsom lämplig överinseendemyndighet torde dock anledning föreligga att särskilt redogöra för det av nämnda styrelse avgivna yttrandet, i vilket som redan nämnts styrelsen förordar en lösning enligt de av utredningsmannen framlagda riktlinjerna. Då emellertid härvid i allt väsentligt de i de avstyrkande yttrandena anförda synpunkterna bliva bemötta, torde dessa först böra något ytterligare beröras.

Huvudskälet för avstyrkande har, såsom redan nämnts, i allmänhet varit uppfattningen, att fastighetsbildningen inom städerna till sitt innehåll i första hand avsåge ett genomförande av fastställd stadsplan och att därför övervakningen av fastighetsbildningen borde ske av samma myndighet som handhade överinseendet över stadsplaneväsendet. Man har därför såsom tillsynsmyndighet föreslagit antingen byggnadsstyrelsen, som nu handhar sistnämnda uppgift, eller ock ett särskilt ämbetsverk, till vilket uppgifter skulle hänföras överinseendet över såväl stadsplaneväsendet som städernas mätningsväsen, fastighetsbildning och fastighetsregistrering, sålunda vad man

har velat kalla ett speciellt verk för övervakning av stadsbyggandet i dess helhet. Vidare har framhållits, att byggnadsnämnderna, som ju redan utöva den närmare tillsynen över stadsplaneväsen, mätningsväsen och fastighetsbildning i städerna, helst borde vara underställda *en* statlig myndighet i hela sin verksamhet och att av denna anledning det framlagda förslaget vore ur städernas synpunkt mindre lämpligt. Det har även gjorts gällande, att sammanförandet av städernas kommunalt organiserade mätnings- och jorddelningsväsen med landets statligt organiserade lantmäteriväsen under gemensamt överinseende skulle kunna medföra en onödig inskränkning i städernas kommunala självbestämmanderätt i fråga om organisationens och verksamhetens ordnande och i varje fall kunna giva anledning till meningsbrytningar mellan statliga och kommunala intressen.

Från mätningsmannahåll och mätningsmännen representerande sammanlutningar har framhållits, att det icke vore lämpligt ur de yrkesutövares synpunkt, på vilka det ankomme att verkställa den övervägande delen av de arbeten, som tillhörde stadsbyggandet, nämligen väg- och vattenbyggnadsingenjörerna, om någon del av yrkesutövningen komme under tillsynskontroll av myndighet, vars arbete huvudsakligen vore inriktat på andra uppgifter. Härvid har även gjorts gällande, att fastighetsbildningen för bostadsändamål eller därmed likartade syften vid samhällsbildningen till övervägande del handhades av ingenjörer och att därför anledning icke föreläge att vid organisationen av överinseendet taga särskild hänsyn till lantmätarnas verksamhet på ifrågakommande område. Under åberopande av upprättad statistik över utförda förrättningar inom städer och samhällen har man ansett styrkt, att lantmätarnas verksamhet härutinnan närmast vore att betrakta såsom bisysslor vid sidan av statstjänsten.

Slutligen har påpekats såsom olämpligt att en överinseendemyndighet, som mätningsmännen i organisatoriskt hänseende ej vore underlydande, skulle kunna utöva en disciplinär myndighet över dem.

Byggnadsstyrelsen har i sitt nyssberörda yttrande ingående behandlat de principiella spörsmål, som sammanhänga med ordnandet av föreliggande tillsynsfråga, samt därvid i huvudsak anfört följande.

Mera allmänt hade tidigare den meningen gjorts gällande, att stadsplaneväsendet på ett intimt och opplösligt sätt sammanhänge med fastighetsbildning och mätningsväsen. Från stadssamhällenas sida och från företrädarna för de tekniker, som sysslade med städernas mätningsväsen, hade alltifrån början ett bestämt motstånd rests mot varje förslag att förlägga den statliga tillsynen över detta mätningsväsen till lantmäteristyrelsen, då därigenom befarats ett ogynnsamt inflytande från denna myndighets sida vid behandlingen av hithörande frågor. Däremot hade från dessa teknikers sida gjorts gällande att det vore lämpligare om tillsynen förlades till byggnadsstyrelsen med hänsyn till dess befattning med rikets stadsplaneväsen.

Icke minst hade byggnadsstyrelsen tagit verksam del i sistnämnda strävanden. Den huvudsakliga anledningen härtill vore icke det förmenta sambandet mellan mätningsväsen och stadsplaneväsen i och för sig utan fastmer en önskan att komma i närmare kontakt med de mätningsmän, som inom stadssamhällena i regel även finge tjänstgöra såsom byggnadsnämndernas

sakkunniga biträden vid handläggning av byggnads- och stadsplanefrågor. Före 1926, då till fastighetsbildningslagen och jorddelningslagen fogades bestämmelser innefattande fordran på särskild avstyckningsplan för tillstånd till avstyckning av lägenheter för bland annat samhällsliknande bostadsbebyggelser, hade nämligen icke ens stadssamhällellenas byggnadsnämnder några möjligheter att reglerande inverka på fastighetsbildningen i städernas yttre områden, åtminstone icke i annan mån än genom medverkan till sådana områdens intagande i stadsplanen, vilket emellertid av ekonomiska skäl oftast stötte på svårigheter och därigenom fördröjdes eller helt omöjliggjordes. Icke heller hade byggnadsnämnderna någon befogenhet att befatta sig med byggnadsverksamheten utanför ett stadsplanlagt område i annat fall än då särskilda föreskrifter eller utomplansbestämmelser funnes fastställda. Men enbart med tillhjälp av dylika bestämmelser och i brist på stöd av en planmässig jorddelning förmådde byggnadsnämnderna icke mycket inverka på själva bebyggelsen eller förhindra, att även inom dylika utomplansområden bebyggelsen alltjämt bleve allt annat än tillfredsställande.

Bristerna i nämnda hänsende förvärrades givetvis därigenom, att byggnadsnämnderna i alltför liten omfattning haft tillgång till biträde av sakkunniga på stadsbyggnadsväsendets område. Ehuru behovet av viss kompetens hos den som anlätades såsom mättningsman tidigt erkänts och sedan tillkomsten av 1917 års fastighetsbildningslag blivit lagfäst, hade behovet av kvalificerad biträdes hjälp vid handläggning av på byggnadsnämnds prövning beroende byggnads- och stadsplanefrågor först blivit beaktat i 1931 års byggnadsstadga. Förhållandena hade därför varit sådana, att ända till för ett par år sedan i stort sett endast de större och några av de medelstora städerna haft stadsarkitekt till sitt förfogande. I övriga stadssamhällellena hade däremot byggnadsnämndernas tekniska biträdes hjälp i regel endast bestått av den obligatoriska mättningsmannen — stadsingenjör eller lantmätare — och resultatet av byggnadsnämndernas tillsyn över respektive samhällellens jorddelning och bebyggelse hade därför huvudsakligen blivt beroende av i vad mån denne tjänsteman eller förrättningsman även haft erforderliga kvalifikationer att kunna bedöma och befordra att den blivande stadsbebyggelsen skedde på ett planmässigt och i övrigt tillfredsställande sätt. Härmed ville byggnadsstyrelsen icke hava sagt att icke en god stadsbyggnadsutveckling även förekommit inom orter, där icke stadsarkitekt funnits. Det vore emellertid med hänsyn till de övervägande dåliga erfarenheterna av den å ett stort antal orter förefintliga bristen av sakkunskap på stadsbyggnadsväsendets område som byggnadsstyrelsen tidigare funnit det särskilt angeläget och ur det allmännas synpunkt mest gagneligt om tillsynen över mättningsväsendet m. m. kunnat förläggas till styrelsen. Genom att komma i närmare kontakt med fastighetsbildningen utanför städernas icke stadsplanlagda delar hade styrelsen ansett sig även kunna erhålla möjlighet att i viss mån utöva nyttigt inflytande på fastighetsbildningen inom respektive orter i deras helhet.

Ehuru byggnadsstyrelsen fortfarande ansåge, att tillsynen över städernas mättningsväsen väl borde kunna organiseras inom styrelsen, ville dock styrelsen icke förneka, att de senare årens lagstiftning på stadsbyggnadsväsendets område gjort denna tillsynsangelägenhet för byggnadsstyrelsens vidkommande mindre nödvändig. Den statliga uppsikten och tillsynen över de delar av byggnadsnämndernas verksamhetsområde som avsåge det egentliga stadsbyggnadsväsendet vore numera reglerade genom de i 124 § 1 och 2 mom. byggnadsstadgan intagna instruktionsbestämmelserna för byggnadsstyrelsen, respektive länsstyrelserna. De befogenheter och skyldigheter, som däri angäves, torde emellertid icke kunna nöjaktigt utövas med mindre en omfattande inspektionsverksamhet bedreves särskilt från länsstyrelsernas sida. Hitin-

tills hade en sådan inspektionsverksamhet för åtminstone flertalet länsstyrelseras vidkommande ännu icke varit möjlig, på grund av avsaknaden av sakkunnig biträdeshjälp i erforderlig utsträckning. Denna brist torde dock kunna anses avhjälpd, alltefter som den av 1935 års riksdag beslutade utvidgade och förbättrade länsarkitektorganisationen hunnit bli genomförd.

För dem, som omfattade den meningen, att städernas mättnings- och fastighetsbildningsväsen stode i oupplösligt samband med deras stadsplaneväsende, vilken omständighet skulle utgöra det huvudsakligaste skälet för kravet på en särställning för tillsynen av städernas mättningsväsen, borde det även stå klart, att sådant samband i så fall i minst lika hög grad förefunnes med avseende å alla orter med samhällelig bebyggelse, oberoende av om denna reglerades efter stadsplan, byggnadsplan, styckningsplan eller med enbart utomplansbestämmelser. Skulle den ifrågasatta kontrollen över mättnings- och fastighetsbildningsväsendet alltså förbindas med rent stadsbyggnadsmässiga hänsyn, hade de åsyftade mindre byggnadsorterna minst lika stort behov av sådan kontroll, ja till och med mera än åtminstone de större stadssamhällena. Under sådana förhållanden och alltjämt med utgångspunkt från sambandet mellan bland annat mättningsväsen och planläggning funnes alltså ingen anledning att begränsa tillsynen av stadsmättningsväsendet till enbart städer och stadsliknande samhällen eller närmare bestämt till endast de av dessa senare, beträffande vilka fastighetsregister skulle föras. Arten av registerföringen syntes här vara utan betydelse.

Beträffande fastighetsbildnings- och mättningsväsendets förhållande till olika slag av planläggning för samhällelig bebyggelse hade utredningsmannen kommit till det resultatet, att en bestämd gräns syntes kunna dragas mellan å ena sidan vad som i fråga om fastighetsbildningen vore av planläggningsnatur eller rörde fastighets rätta utformning för bebyggelse samt å andra sidan vad som vore av mätningsteknisk natur eller berörde fastighetsbildningens rättsliga sida.

Denna uppfattning vore i överensstämmelse med byggnadsstyrelsens mening och torde numera till yttermera visso kunna anses vara lagfästad genom den nya byggnadslagstiftningen. Det syntes därför, som om tiden nu kunde vara inne att äntligen avfärda talet om fastighetsbildnings- och mättningsväsendets oupplösliga samband med stadsplaneväsendet. Ett fasthållande vid denna uppfattning överensstämde icke med det moderna stadsplaneväsendets utveckling och nuvarande nivå eller med andra ord det nutida stadsplanebegreppet. Så länge diskussionen om den statliga tillsynen över städernas mättningsväsen utgått ifrån, att denna tillsyn måste sammankopplas med tillsynen å rikets stadsplaneväsen, ville det förefalla som om förstnämnda tillsynsangelägenhet icke kunnat betraktas enbart ur sakkliga synpunkter.

För stadsbyggnadsväsendet i dess helhet hade denna uppfattning av stadsplanens rätta natur även varit mindre lycklig och inverkat hämmande på dess allmänna kvalitativa utveckling i olika delar av landet. Styrelsen ansåge sig därför böra i det följande något mera ingående redogöra för själva stadsplanebegreppet, sådant detta under senare årtionden kunde sägas hava blivit utformat. Föreställningen om mättningsväsendets intima sammanhang med stadsplaneväsendet vore av gammalt ursprung och härledde sig från de tider, då inga fordringar ställdes på stadsplanen såsom en plan för den blivande bebyggelsen, utan stadsplanen mera syntes hava betraktats såsom utslutande en yttindelningsplan med huvudsaklig uppgift att ligga till grund för gatornas utstakning på marken. Stadsplanen förväxlades då oftast med mättningskartan, och stadsplanearbetet betraktades såsom en angelägenhet, huvudsakligen förbehållen mättningsmannen. Resultatet hade

därför i regel blivit schematiska ytindelningsplaner, där någon egentlig hänsyn icke tagits till markområdenas blivande användningssätt. Det vore icke så underligt om stadsplaneringen då ansetts vara en med mätningstväsens och jordindelning huvudsakligen sammanhörande angelägenhet.

Att denna uppfattning alltjämt fortlevat torde närmast sammanhånga med frågan om erforderliga kvalifikationer hos de tjänstemän, som företrädesvis stått till byggnadsnämndernas förfogande. Av ekonomiska skäl hade de mindre stads samhällena i allmänhet åtnöjt sig med att i sin tjänst endast hava en tekniskt utbildad tjänsteman, som då handhaft alla samhällets kommunaltekniska arbeten och därjämte varit byggnadsnämndens biträde vid till dess handläggning hörande byggnads-, stadsplane-, tomtindelnings- och mättningsfrågor. Då behovet av teknisk sakkunskap vore mest påtagligt inom mättningsmannafacket och då särskild kompetens dessutom sedan 1917 varit obligatorisk vad beträffade mättningsmän, bleve detta givetvis bestämmande vid valet av tjänsteman, oaktat byggnadsnämndens huvudsakligaste verksamhet måste anses ligga på det rena husbyggandets område och den sakliga granskningen av hithörande ärenden därför bort anförtros person med arkitektutbildning. Helt naturligt bleve även stadsplanefrågorna handlagda av denna byggnadsnämndens ende tekniske tjänsteman, oavsett huruvida eller i vad mån han besuttede några förutsättningar härför.

Först vid en mycket sen tidpunkt i ett stadssamhälles utveckling eller då samhället nått en sådan tillväxt och storlek att den kunnat inrangeras under begreppet medelstor svensk stad hade i allmänhet frågan om specialisering av byggnadsnämndernas sakkunniga biträdeshjälp föranlett att anställandet av stadsarkitekt som biträde åt byggnadsnämnd ansetts böra ifrågakomma. Sedan stadsarkitekttjänst inrättats hade denne befattningshavare givetvis från stadsingenjören-mättningsmannen övertagit tillsynen över byggnadsväsendet, under det att stadsplanefrågorna vanligen alltjämt handhafs av mättningsmännen, även om de särskilda stadsplaneförslagen sedermera blivit utarbetade av eller i samråd med stadsarkitekten eller av utomstående fackmän. Att så blivit förhållandet torde främst berott på att det legat närmast till hands att använda den förut befintliga och till stadsingenjörskontoret ofast anslutna kartritningspersonalen för uppritning och renritning av till förrekommade stadsplaneförslag hörande kartor.

Berörda förhållande torde vara närmaste anledningen till att den åsikten alltjämt fortlevat att städernas stadsplanearbeten företrädesvis vore en stadsingenjören-mättningsmannens angelägenhet, och icke minst torde detta vara en bidragande orsak till den ännu ofta förekommande förväxlingen mellan stadsplaneväsen och mätningstväsens samt uppfattningen om dessas odelbara sammanhang. Vid en fullt saklig behandling av alla till en byggnadsnämnds verksamhetsområde hörande frågor skulle det emellertid snart visa sig, att varken själva stadsplanerandet eller några andra stadsbyggnadsfrågor behövde anses stå i något egentligt sammanhang med fastighetsbildnings- eller mätningstväsens. Icke heller tomtindelningarna behövde längre bliva annat än verkställighetsåtgärder för mättningsmannens vidkommande, då anvisningar om den avsedda fastighetsindelningen och bebyggelsen skulle finnas angivna å stadsplanekartan eller åtföljande terrängkarta vid stadsplanens fastställelse. I annat fall torde anvisningar om de blivande tomtgränserna givas å den särskilda kvarterskarta, vilken i sin egenskap av förstudie till det blivande bebyggandet tillhörde byggnadsnämndens byggnads-sakkunniges uppgifter.

Begreppen torde numera få anses vara fullt klarlagda genom 1931 års lagstiftning — stadsplanelagen den 29 maj 1931 och byggnadsstadgen den 20 november 1931. I samband med en ingående revidering hade stadsplanela-

gen utbrutits från fastighetsbildningslagen, och genom att av 1 kap. i sistnämnda lag endast bibehölles de bestämmelser om tomtindelning, som sammanhänge med fastighetsbildning och mätningstväsén torde en bestämd skiljelinje få anses vara dragen mellan lagstiftningen angående städernas fastighetsbildning, representerad av den beskurna fastighetsbildningslagen, och stadsbyggnadslagstiftningen, representerad av stadsplanelagen och byggnadsstadgan.

Byggnadsstyrelsen ville i detta sammanhang hänvisa till följande i ett av särskilda sakkunniga den 19 juni 1933 avgivet betänkande med förslag till förbättrad utbildning i stadsplanekonst gjort uttalande angående mätningstväséndets och fastighetsbildningens förhållande till stadsplaneväséndet: »Visserligen måste allt stadsplanearbete taga hänsyn till föreliggande förhållanden av denna art i den mån så kan ske utan åsidosättande av andra viktigare hänsyn. Den till mätningstväséndet även hörande rena mätningstekniken har givetvis en viktig uppgift, då det gäller anskaffandet av ett tillfredsställande kartmaterial, utan vilket underlag ett gott resultat av arbetet med en stadsplan äventyras. Sedan stadsplanen utarbetats och fastställts, måste mätningstekniken också komma till användning vid planens utstakning och vid tomtindelningsplaner. Men med dessa funktioner har mätningstekniken också fyllt sin uppgift i stadsbyggnadsväsendet, och den har alltså intet utrymme i själva stadsplanearbetet.»

Några svårigheter att uppdraga en bestämd gräns mellan arbetet med städernas stadsplaner och mätningstväsén förefunnos icke. Det för stadsplanearbetet behöfliga kartmaterialet — grundkarta eller terrängkarta — och härför erforderliga mätningar tjänade även andra kommunaltekniska ändamål. Viktigast för planarbetet vore att terrängkartan vore tillförlitlig. Det senare stadsplanearbetet bleve sedan ett från terrängkartearbetet fullkomligt oberoende kompositionsarbete.

Den naturliga uppdelningen mellan en byggnadsnämnds tre tekniska verksamhetsgrenar vore alltså mätningstväséndet å ena samt stadsplane- och byggnadsväsendet å andra sidan. Stadsplanen vore först och främst och till sina huvudsakliga delar en plan för städernas bebyggelse och intimt sammanhängande därmed.

Handläggning av frågor rörande stadsbyggnadsväsen och fastighetsbildning hos länsstyrelserna torde där redan kunna anses hava fått sin sakliga uppdelning, i det att ärenden rörande planläggnings- och byggnadsfrågor granskades av länsarkitekten och ärenden rörande fastighetsbildningsfrågor handlades av överlantmätaren. I de fall, då ärendena vore av beskaffenhet att beröra bådadas tjänsteområden, såsom exempelvis tomtindelningsärenden och avstyckningsärenden, skedde granskningen av dem bägge. Länsarkitektens granskning verkställdes då givetvis ur planläggnings- och byggnadssynpunkt och överlantmätarens ur mätningsteknisk och fastighetsbildningssynpunkt.

I den mån länsstyrelsen vore den fastställande myndigheten, vilket bland annat vore fallet beträffande förslag till tomtindelningsplaner och avstyckningar, vilka förslag granskades ur plan- och byggnadssynpunkt av länsarkitekten, ansåge sig byggnadsstyrelsen varken böra eller behöva därutöver utöva någon uppsikt. Då sådana ärenden sammanhänge med den övervägande delen av städernas mätningstväsén och fastighetsbildningstväsén och i dessa hänseenden granskades av överlantmätaren, syntes det byggnadsstyrelsen, som om den statliga tillsynen beträffande särskilt dessa delar av mätningstväséndet även borde kunna inskränkas till att bliva mycket litet märkbar för städernas vidkommande. Det torde kunna ifrågasättas, huruvida den icke kunde anses vara helt obehöflig i de större och medelstora stadsområdena, där ifrågasättande arbeten utfördes av skickliga och erfarna mätningstväsénmän.

Det syntes därför byggnadsstyrelsen, som om frågan, var den statliga tillsynen över städernas mätningstväsens lämpligast borde förläggas, numera kunde anses vara en fråga av ringa betydelse för städernas byggnadsnämnder och de tjänstemän, som handhade städernas mätningsfrågor, blott den statliga tillsynen icke sträckte sig längre än vad som kunde anses av behovet påkallat. Styrelsen funne sig i detta hänseende kunna helt instämma i följande av en inom svenska stadsförbundet tillsatt beredning i yttrande över 1928 års stadsbyggnadslag gjort uttalande angående ifrågavarande tillsynsmyndighet och dess förläggning: »Beredningen håller för sannolikt, att betydelsen av den tvistiga frågan på olika håll i viss mån överdrivits. Utan att avse att närmare ingå på spörsmålet vill beredningen uttala den uppfattningen, att det för kommunernas del bör vara skäligen likgiltigt till vilken eller vilka myndigheter den tillsyn, som må befinnas erforderlig, blir förlagd, allenast säkerhet vinnes, att vederbörande tillsynsmyndighet är för sin uppgift kompetent och, vilket är lika viktigt, har verklig förståelse för betydelsen av att den kommunala verksamheten får i tillräcklig mån utvecklas i frihetens och självstyrelsens tecken, obunden av tryckande, i detalj gående kontroll.»

På grund av vad byggnadsstyrelsen sålunda anfört hade styrelsen icke något att erinra mot det i promemorian upptagna förslaget till ordnandet av det statliga överinseendet över städernas mätningstväsens och fastighetsregistrering.

I samma riktning som byggnadsstyrelsen har svenska arkitektföreningen, vilken utgör en avdelning av svenska teknologföreningen, uttalat sig och därvid särskilt understrukt, att under alla förhållanden vid ordnandet av ifrågavarande tillsynsfråga organisationen måste så utformas, att tillsynen över byggnadsväsendet och stadsplaneväsendet komme att liksom hittills utövas av en myndighet.

*Departements-
chefen.*

Den verkställda utredningen samt däröver avgivna yttranden synas klart giva vid handen, att mätningstväsensdet, jorddelningen och fastighetsregistreringen inom städerna hava ett så nära samband med varandra, att samma myndighet bör utöva det statliga överinseendet över dessa tre verksamhetsområden. I denna del torde numera också föreligga full enighet. Mätning- och kartläggningsarbetena äro närmast att betrakta såsom förarbeten till den följande jorddelningen, och fastighetsregistreringen utgör den för lagfarts- och inteckningsväsendet erforderliga systematiska registreringen av de förefintliga och genom den förlöpande jorddelningen nytillkommande fastigheterna.

Samma synpunkter hava också varit avgörande vid ordnandet av tillsynen över motsvarande verksamhetsområden på landsbygden. Mätningensarbeten, jorddelning och fastighetsregistrering stå här under gemensamt överinseende av lantmäteristyrelsen.

Även mellan stad och land föreligger emellertid på ifrågavarande arbetsområden ett nära samband. Mätningarna utföras efter samma tekniska grunder. Skillnaden är endast, att mätningarna inom stad med hänsyn till markvärdena som regel måste verkställas på sådant sätt, att större noggrannhet i mätningensresultaten uppnås än vad som i allmänhet fordras beträffande arbeten på den rena landsbygden. Detta är dock ett förhållande, som icke

enbart gäller städerna utan även alla mindre samhällen och områden, där en tätare bebyggelse förekommer. Jorddelningens primära uppgift att under betryggande former tillskapa nya fastigheter för olika ändamål är densamma vare sig fastighetsbildningen verkställes i stad eller på landet. I båda fallen avses att enligt gällande lag med hänsynstagande till såväl det allmännas som den enskildes rätt bestämma de nya fastigheterna till gränser och innehåll, så att för framtiden tvister undvikas om ägande- eller besittningsrätten. Fastighetsregistreringen har likaledes samma syfte, vare sig det gäller införande av en fastighet i jordregistret för landet eller i ett fastighetsregister, upprättat enligt de för stad gällande bestämmelser. Även om detaljföreskrifterna och formerna i vissa avseenden skilja sig från varandra, äro principerna överensstämmande, och ändamålet med registren är i båda fallen detsamma, nämligen att utgöra grundvalen för fastighetsböckernas uppläggande och förande.

Nu nämnda förhållanden torde redan i och för sig tala för att överinseendet över mätnings-, jorddelnings- och fastighetsregisterväsendet såväl på landet som i stad förläggas till en och samma myndighet, på sätt utredningsmannen föreslagit. Den naturliga lösningen synes då vara, att den statliga myndighet, som redan har överinseendet över berörda verksamhetsområden för landsbygden, nämligen lantmäteristyrelsen, anförtros samma uppgift även beträffande städerna. Till frågan, i vilken utsträckning ett dylikt överinseende kan anses erforderligt för städernas del, skall jag senare återkomma.

Mot nämnda lösning av spörsmålet har nu som tidigare från städernas sida gjorts gällande, att fastighetsbildningen i städerna såsom i första hand avseende tillskapandet av fastigheter för bebyggelseändamål och dylikt borde stå under överinseende av samma myndighet som hade att övervaka stadsplaneväsendet. Med hänsyn till nyssberörda samband mellan mätnings-, jorddelnings- och fastighetsregisterväsendet har därför föreslagits, att överinseendet häröver i sin helhet skulle förläggas till byggnadsstyrelsen eller till ett särskilt nybildat verk, till vilket byggnadsstyrelsens uppgift rörande stadsplaneväsendet då skulle överföras. Förslaget bygger på den uppfattningen, att stadsplanemyndigheten för att säkra en ur planläggnings- och bebyggelse-synpunkt sund samhällsutveckling även måste övervaka såväl det mätnings-tekniska som det legala förfaringssättet vid jorddelningen. För att vederlägga denna uppfattning skulle måhända vara tillräckligt att enbart hänvisa till det yttrande, vilket lämnats av byggnadsstyrelsen och såsom klarläggande för hela frågans innebörd här förut utförligt återgivits. Då emellertid en liknande uppfattning tidigare uttalats av riksdagen i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag till lantmäteriets omorganisation år 1920 (R. skr. nr 321), tillåter jag mig ytterligare framhålla följande.

Nyssnämnda uttalande av riksdagen innebar, att det på grund av det nära sambandet mellan å ena sidan stadsmätningar av olika slag och å andra sidan stadsplaneväsendet borde tillkomma byggnadsstyrelsen och ej, såsom föreslagits av Kungl. Maj:t, lantmäteristyrelsen att utöva uppsikt över stä-

dernas mätningssväsande. Frågan ställdes emellertid på framtiden. — Vid tiden för 1920 års riksdagsbehandling pågingo utredningsarbeten rörande ny såväl stadsplanlagstiftning som jorddelningslagstiftning. Nackdelarna av en jorddelningslagstiftning, som i huvudsak lämnade jordägarna fria händer att utan hänsyn till blivande planering inom städer och samhällen eller till en begynnande samhällsbildning på landsbygden påkalla uppstyckning av sina fastigheter, hade allt mer framträtt. Kravet på bättre kontroll av jorddelningen ur planläggnings- och bebyggelsesynpunkt hade blivit allt kraftigare. Stadsplane- och byggnadsväsendets representanter, såväl statliga som kommunala myndigheter, sågo därvid ingen möjlighet att komma till rätta med dessa problem på annan väg än att giva byggnadsstyrelsen såsom överinseendemyndighet över stadsplane- och byggnadsväsendet även ett direkt inflytande på fastighetsbildningen inom städer och samhällen. Samtidigt bedrevs en stark agitation från städernas kommunala tjänstemän mot lantmäteriets verksamhet på nu ifrågavarande område, varvid man gjorde gällande att skulden till olämpliga styckningar för bostadsändamål låge hos lantmäteriets tjänstemän, som angävos vara inkompetenta för uppgiften. Man identifierade felgreppen ur planeringssynpunkt på fastighetsbildningens område med lantmäteriets verksamhet utan att betänka, att lagstiftningen omöjliggjorde för lantmätaren att motsätta sig utförande av styckningar enligt jordägarnas önskningsar och att konkurrensen mellan jordägarna vid exploateringar medförde i denna del allt annat än önskvärda resultat, då man snarare ville förhindra än medverka till ett samarbete även vid styckningar av till varandra gränsande områden. Under sådana förhållanden och med den inställning man hade, särskilt inom städerna, som mest hade kännning av den s. k. kåkstadsbebyggelsens uppkomst och därav följande plantekniska och ekonomiska svårigheter vid stadsplaners uppgörande och genomförande, var det ganska naturligt att man motsatte sig förläggandet av tillsynen över städernas mätningssväsanden under lantmäteristyrelsen och förordade ett sammanknyttande av nämnda uppgift med byggnadsstyrelsen såsom stadsplaneväsendets centrala uppsiktsmyndighet.

Förhållandena äro emellertid nu helt annorlunda. Ny stadsplanlag och byggnadsstadga hava utfärdats och ny jorddelningslag har tillkommit. Genom de bestämmelser, som därvid fastslagits, har tillskapats den möjlighet, som tidigare saknats, att förhindra en ur planläggningssynpunkt olämplig jorddelning. Jag erinrar i förevarande hänseende särskilt om de rörande avstyckning inom område, som är av intresse ur bebyggelse- eller samhällsbildningssynpunkt, upptagna stadgandena i 19 kap. lagen om delning av jord å landet samt i 5 kap. lagen om fastighetsbildning i stad.

Genom nämnda i jorddelnings- och fastighetsbildningslagarna införda bestämmelser har *dels* förrättningsmännen blivit skyldig tillse, att avstyckning icke verkställes på sådant sätt att bebyggelseplaner av olika slag eller byggnadsföreskrifter motverkas, *dels* byggnadsnämnd, där sådan finnes, satts i tillfälle att vara representerad vid förrättningarna samt jämväl på annat sätt följa fastighetsbildningen och göra sina synpunkter gällande, *dels* läm-

nats i länsstyrelsens hand både att pröva avstyckningarnas lämpliga utförande ur bebyggelsesynpunkt och att vid behov påfordra planläggning av område, som avses skola exploateras för bostadsändamål eller liknande syfte. Med den Ortsorganisation till stadsplaneväsendets och byggnadsväsendets övervakande, som numera tillskapats genom länsarkitektinstitutionen och ytterligare utvecklats genom beslut av 1935 års riksdag, torde också länsstyrelserna och byggnadsstyrelsen såsom den centrala överinseendemyndigheten på ifrågavarande område hava erhållit det instrument, som tidigare saknats i fråga om ett effektivt övervakande av fastighetsbildningen ur bebyggelsesynpunkt och kontroll att lagstiftningens föreskrifter härutinnan efterföljas.

Något behov för stadsplane- och byggnadsväsendets myndigheter att pröva verkställda förrättningar i mätningstekniskt avseende eller ur legal jorddelningssynpunkt föreligger sålunda numera icke. Det lär ej heller kunna bestridas, att prövningen av förrättningarna ur dessa synpunkter bäst sker genom lantmäterimyndigheterna, som härför äro speciellt inrättade och hava den största erfarenheten på detta arbetsområde. Såsom redan framhållits har också byggnadsstyrelsen — som under de förhållanden, vilka tidigare voro rådande, varit anhängare av ett inordnande av mätningsväsendet i städer och stadsliknande samhällen under styrelsens tillsyn — nu tillstyrkt utredningsmannens förslag. Byggnadsstyrelsens yttrande rörande problemställningen i frågan synes klarlägga det förändrade läge, vari frågan om tillsynen över städernas och de stadsliknande samhällenas mätningsväsen, jorddelning och fastighetsregistrering kommit, sedan byggnads- och stadsplaneväsendet genom den nu gällande lagstiftningen beretts de möjligheter till inflytande, som tidigare saknats. Påståendet om nödvändigheten av gemensamt överinseende över stadsplaneväsendet och mätningsväsendet i städerna torde därmed vara utan grund och närmast att anse såsom ett uttryck för en föråldrad uppfattning i frågan, en kvarleva från en tid då förhållandena voro helt andra än nu.

De förslag, som framförts till frågans ordnande med byggnadsstyrelsen eller ett fristående verk såsom tillsynsmyndighet över mätningsväsendet, jorddelningen och fastighetsregistreringen inom städer och de stadsliknande samhällen, för vilka föres fastighetsregister såsom för stad, kunna ej heller på ett tillfredsställande sätt lösa frågan vare sig ur organisatorisk synpunkt eller ur saksynpunkt. Byggnadsstyrelsens uttalande i dess yttrande, att, om nämnda verksamhetsområden skulle anses stå i oupplösligt samband med stadsplaneväsendet i fråga om städer och stadsliknande samhällen, måste ett sådant samband i lika hög grad förefinnas med avseende å alla byggnadsorter med samhällelig bebyggelse, oberoende av om denna regleras efter stadsplan, byggnadsplan, avstyckningsplan eller enbart utomplansbestämmelser, måste tydligt nog giva vid handen, att de framförda skälen för en lösning med uppdelning av ifrågavarande tillsyn på två myndigheter efter en så godtycklig grund som arten av samhällets fastighetsregistrering äro ohållbara och att en sådan lösning icke kan vara till gagn för samhällsutvecklingen i stort. Ett nära samarbete under gemensam ledning mellan alla arbetande krafter

å jorddelningens område kommer därjämte säkerligen att verka mer befruktande på utvecklingen och leda till ett bättre resultat för samhällsbildningen i dess helhet, än den splittring som skulle bliva en följd av en uppdelning av tillsynen på området på två skilda myndigheter.

Även ur organisationssynpunkt innebär en dylik uppdelning av överinseendet betydande olägenheter. Lantmäteristatens personal skulle nämligen i sin verksamhet i stor utsträckning komma att lyda under två olika överinseendemyndigheter. Sålunda äro inom de köpingar och municipalsamhällen, för vilka föres fastighetsregister såsom för stad, överlantmätarna i allmänhet registerförare. Av tillgängliga uppgifter framgår, att av dessa 104 köpingar och municipalsamhällen för närvarande endast fyra hava till registerförare personer, som icke tillhöra lantmäteristaten. Likaså tjänstgör lantmäteripersonalen i stor utsträckning såsom förrättningsmän vid jorddelningen inom städer och andra samhällen. Om man endast tager hänsyn till förrättningsverksamheten enligt lagen om fastighetsbildning i stad, är verksamheten uppdelad å lantmätare och ingenjörer på följande sätt.

Slag av samhälle	Antal samhällen, inom vilka förrättningsmännen äro			Summa
	lantmätare	ingenjörer	lantmätare och ingenjörer	
Städer.....	27	78	9	114
Köpingar med fastighetsregister såsom för stad	32	7	5	44
Municipalsamhällen med fastighetsregister såsom för stad	52	7	1	60
Köpingar med jordregister	6	—	—	6
Municipalsamhällen med jordregister....	112	7	—	119
Summa	229	99	15	343

Man har velat göra gällande särskilt från de tekniska sammanslutningarna, att en dylik uppdelning av tillsynen över jorddelningen för bebyggelseändamål skulle vara av föga betydelse med hänsyn till den ringa omfattning, i vilken sådan jorddelning ägde rum genom lantmäteriets tjänstemän i förhållande till den verksamhet, som utövades av de kommunala mätningmännen. Dylika påståenden bottna tydligen i en obekantskap med verkliga förhållandena och torde hava framkommit på grund av missuppfattning av den statistik, som förefinnes rörande mätnings- och jorddelningsverksamheten inom städer och stadsliknande samhällen. Med ledning av den föreliggande statistiken för verksamheten under 1933 har av lantmäteristyrelsen i dess yttrande framlagts följande tablå rörande omfattningen av verksamheten och dennas fördelning mellan lantmätare och mätningmännen.

	Antal för- rättningar	Procent	Kostnader kronor	Procent
För hela landet	9,394		539,594	
Därav belöper på: lantmätare.....	1,921	20.4	128,542	23.8
ingenjörer	7,473	79.6	411,052	76.2
För hela landet minskat med				
Stockholm, Göteborg och Malmö ...	7,331		365,879	
Därav belöper på: lantmätare.....	1,921	26.2	128,542	35.1
ingenjörer	5,410	73.8	237,337	64.9
För hela landet minskat med				
städer (15 st.) med över 25,000 invånare	5,710		278,426	
Därav belöper på: lantmätare.....	1,887	33.0	127,184	45.7
ingenjörer	3,823	67.0	151,242	54.3
För hela landet minskat med				
städer (39 st.) med över 10,000 invånare	3,726		196,328	
Därav belöper på: lantmätare.....	1,738	46.5	118,988	60.5
ingenjörer	1,988	53.5	77,340	39.5
För hela landet minskat med				
alla städerna (114 st.)	1,902		115,620	
Därav belöper på: lantmätare.....	1,304	68.6	92,866	80.3
ingenjörer	598	31.4	22,754	19.7

Av kostnadsuppgifterna, vilka säkrare än antalet förrättningar torde giva uttryck för den verkliga arbetsprestationen, framgår, huru ingenjörernas verksamhet från att vara, om alla städer medräknas, mer än tre gånger så stor som lantmätarnas, redan om de 15 största städerna frånräknas blir endast obetydligt större än lantmätarnas. Om de 39 städer, som hava mer än 10,000 invånare, ej medräknas, utgör lantmätarnas verksamhet 60 procent av berörda mätningsverksamhet. Frånräknas alla städerna är lantmätarnas verksamhet den fyrdubbla mot ingenjörernas.

I den tillgängliga statistiken över lantmäteriets verksamhet föreligger ej någon särskild uppgift rörande lantmätarnas verksamhet enligt jorddelningslagen vid fastighetsbildningen för bostadsändamål. En viss uppfattning om storleksordningen av denna verksamhet kan emellertid erhållas av antalet fastigheter, som tillkommit i jordregistret under senare år. Från lantmäteri-styrelsen hava följande uppgifter erhållits i berörda hänseende.

	Antalet fastigheter med en areal i hektar av			Summa
	0.0—0.25	0.26—1.00	över 1.00	
1933	13,656	4,800	6,867	25,323
1934	15,099	5,753	6,979	27,831
Medeltal	14,378	5,276	6,923	26,577
I procent av hela antalet	54	20	26	100

Fastigheterna under 0.25 hektar kunna betraktas såsom rena bostadsfastigheter, fastigheterna mellan 0.26—1.00 hektar såsom lägenheter av egnahemstyp samt fastigheterna över 1.00 hektar såsom mera jordbruksbetonade fastigheter. I huvudsak tillkomma nämnda mindre fastigheter genom avstyckningsförrättningar enligt jorddelningslagen. Det torde därför vara av intresse i detta sammanhang att här meddela några uppgifter rörande omfattningen av denna verksamhet.

Förrättningsmän	Antal förrättningar	Antal nybildade fastigheter	Arvode kronor
Lantmätare: 1933	15,877	21,493	964,816
1934	17,839	23,511	1,017,752
Ingenjörer: 1933	198	439	16,307
1934	177	583	19,810

De anförda siffrorna torde giva en god bild av den storleksordning, i vilken fastighetsbildningen för bostads- och bebyggelseändamål samt andra liknande syften sker genom lantmäteriets verksamhet. I stället för att vara en obetydlig, såsom från mätningmannahåll gjorts gällande, är den betydligt större, ja sannolikt ungefär dubbelt så stor som mätningsmännens verksamhet inom hela landet, medräknat även alla de större städerna.

Härav framgår, att förläggandet av överinseendet över mätnings- och jorddelningsväsendet inom städerna och de stadsliknande samhällen, för vilka skall föras fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser, under byggnadsstyrelsen eller under en särskild styrelse icke medför det resultat, som avsetts med detta förslag, nämligen att stadsplaneväsendet och fastighetsbildningen för samhällsbildande ändamål skulle ligga under gemensam ledning. Hela den omfattande fastighetsbildningen av nämnda art enligt den för landsbygden gällande jorddelningslagstiftningen skulle fortfarande stå utanför denna gemensamma ledning. Ett överförande av även denna jorddelning under exempelvis byggnadsstyrelsens överinseende skulle å andra sidan innebära, att större delen av hela lantmäteriets verksamhet skulle undantagas från lantmäteristyrelsens ledning. En sådan uppdelning av rikets lantmäteriväsen kan ur organisatorisk synpunkt icke godtagas och skulle i verkligheten innebära tillskapandet av två lantmäteristyrelser, vilket även ur ekonomisk synpunkt skulle medföra väsentligt ökade kostnader.

Om det framförda önskemålet angående gemensam ledning för stadsplaneväsendet och fastighetsbildningen för bebyggelseändamål skulle realiseras, skulle enda möjligheten härtill ur organisatorisk och ekonomisk synpunkt vara, att tillsynen över stadsplaneväsendet förlades tillika med all jorddelningsverksamhet under en med hänsyn till de nya arbetsuppgifterna helt organiserad lantmäteristyrelse. Vägande invändningar kunna dock göras mot en dylik organisation. Liksom förslaget att tillskapa ett särskilt ämbetsverk för stadsplaneväsendet och städernas mätnings-, fastighetsbildnings- och fastig-

hetsregistreringsväsen skulle denna organisation medföra den väsentliga nackdelen, att överinseendet över stadsplaneväsendet bleve skilt från tillsynen över byggnadsväsendet. Såväl byggnadsstyrelsen som svenska arkitektföreningen, vilka båda äro representanter för sakkunskapen på området, har bestämt hävdadt, att tillsynen över dessa så intimt sammanhängande verksamhetsgrenar ur både praktisk, saklig och ekonomisk synpunkt måste omhänderhavas av samma myndighet. Ett ytterligare viktigt skäl mot förslaget synes ligga däri, att det nya ämbetsverkets arbetsuppgifter skulle överspanna så omfattande och, ehuru i samband med varandra stående, likväl vart för sig speciella områden, att det knappast vore ur arbetssynpunkt rationellt. Svårigheter skulle säkerligen uppstå att för ett dylikt verk finna en lämplig chef, som åtminstone i någon mån behärskade de olika delarna av verkets arbeten. En annan omständighet, som även ingiver betänkligheter och skulle medföra stora praktiska svårigheter vid förslagets realiserande, är den fullständiga ombildning av lantmäteriets centrala ledning, som skulle bliva en följd av den nya organisationen. Tyngdpunkten måste nämligen i ett dylikt ämbetsverk ligga på stadsplanearbetena samt fastighetsbildningen för bebyggelseändamål och dylikt.

Det förefaller också som om den sist antydda utvägen till lösning av frågan om tillsynen över städernas mättnings-, jorddelnings- och fastighetsregistreringsväsen med dess konsekvenser av fullständig omläggning beträffande den statliga förvaltningen på såväl lantmäteriväsendets som stadsplaneväsendets område måste anses föga av behovet påkallad, då en för alla intressen fullt acceptabel lösning bör på ett betydligt enklare sätt kunna uppnås efter huvudsakligen de linjer, som framförts av utredningsmannen och mot vilka inga bärande skäl kunnat anföras. En fördel i detta förslag ligger också däri, att lösningen följer de principer, som för närvarande gälla i fråga om uppdelningen i administrativt hänseende av å ena sidan byggnadsväsendet och stadsplaneväsendet, å andra sidan mättnings-, jorddelnings- och fastighetsregistreringsväsendet. En dylik uppdelning lärer bäst stå i överensstämmelse med hela den statliga administrationens uppbyggnad samt den genom 1931 års stadsplanelagstiftning uppdragna bestämda skiljelinjen mellan å ena sidan lagstiftningen angående fastighetsbildningen och å andra sidan stadsbyggnadslagstiftningen. Det erforderliga samarbetet i frågor, där de olika verkens arbetsområden beröra varandra, kan givetvis åstadkommas genom instruktionsbestämmelser om gemensam behandling av sådana ärenden.

Jag ansluter mig av anförda skäl till utredningsmannens förslag, att överinseendet över städernas och de stadsliknande samhällenas mättnings-, jorddelnings- och fastighetsregistreringsväsen förläggas till samma myndighet, som utövar tillsynen å rikets lantmäteriväsen och jordregistret, samt att överinseendet över stadsplaneväsendet bibehålles under byggnadsstyrelsen. Förstnämnda myndighet har av utredningsmannen föreslagits skola benämnas rikets jorddelningsverk. Då emellertid de arbetsuppgifter, som enligt förslaget skulle tilläggas verket utöver de lantmäteristyrelsen redan tillkommande,

äro likartade med lantmäteristyrelsens nuvarande arbetsuppgifter, synes anledning saknas att i detta sammanhang göra någon ändring i lantmäteristyrelsens hävdvunna benämning. Jag förordar alltså, att ifrågavarande överinseende förlägges till lantmäteristyrelsen och att styrelsen omorganiseras för övertagande av berörda uppgift.

b. Frågan om det närmare anordnandet av överinseendet.

Jag övergår härnäst till frågan om vilka befogenheter och åligganden som böra tilläggas lantmäteristyrelsen vid utövandet av överinseendet över ifrågavarande verksamhetsområden inom städerna och de stadsliknande samhällena.

Vad först angår fastighetsregistreringen har *utredningsmannen* i sin förenämnda promemoria utgått från att fastighetsregisterkommissionens åligganden och befogenheter borde i allt väsentligt överflyttas på den nya överinseendemyndigheten. I ett avseende har dock föreslagits ändring. Med hänsyn till den utveckling, som skett på fastighetsregistreringens område, har ifrågasatts, huruvida kommissionen enligt 5 § i dess instruktion tillkommande rätt att återkalla förordnande för förrättningsman för upprättande av registerkarta eller för registerförare borde i fortsättningen tillerkännas överinseendemyndigheten. Enligt utredningsmannens uppfattning borde denna befogenhet, i överensstämmelse med i allmänhet gällande ordning, tillkomma allenast den myndighet, som hade att utfärda förordnande som nyss sagts, eller sålunda länsstyrelsen.

Rörande tillsynen över jorddelningen och mätningväsendet anför utredningsmannen bland annat:

Vidkommande omfattningen av en tillsyn av förevarande slag syntes under densamma böra ingå dels tillämpningen av författningarna angående jorddelnings- och mätningväsendet i samhällena, såvitt anginge mätningstekniska synpunkter eller fastighetsbildningens rättsliga sidor, dels ock sådana mätningstätgar inom samhällena som, utan att falla under nämnda författningar, för blivande fastighetsbildning och mätningar vore av grundläggande betydelse, såsom triangel- och polygonmätningar av samhällsområden.

Vid organisationen av tillsynen hade man att taga hänsyn till de i städerna och landssamhällena rådande särskilda förhållandena. De legala mätningförrättningarna i samhällena verkställdes av befattningshavare anställda i samhällets tjänst. Till följd av den ställning de sålunda intoge och ordningen för förrättningarnas handläggande syntes tillsynen icke kunna bygga på en redovisning av förrättningarna motsvarande den, som vid förrättningar enligt jorddelningslagen skedde till överlantmätare och lantmäteristyrelsen. Övervakningen över förrättningar enligt stadsbestämmelserna borde begränsas till att ske genom inspektion från den centrala myndighetens sida samt upplysande och rådgivande verksamhet, vartill skulle komma utfärdandet av anvisningar rörande förrättningars tekniska utförande och dylikt. Skulle anledning till anmärkning förekomma mot förrättningsman, skulle tillsynsmyndigheten hava att vidtaga de åtgärder till rättelses vinnande, som i anslutning till de allmänna författningarna och den inom samhället gällande disciplinära ordning beträffande befattningshavare stode till förfogande. Givet vore att inspektionsverksamheten i främsta rummet

komme att inriktas på de mindre samhällena. Beträffande de större av dem, särskilt de största städerna, där mättningsväsendet vore synnerligen väl organiserat, skulle tillsynsmyndighetens betydelse ligga i den tillgång till råd och upplysningar samt möjlighet till större enhetlighet i stadsmättningsarbetet inom landet som genom tillsynsmyndigheten kunde beredas.

I detta sammanhang torde jag också få upptaga en fråga, som under den tidigare behandlingen av tillsynen över städernas mättningsväsen varit föremål för utredning, nämligen huruvida och i vilken omfattning en särskild *mättningsstadga för städerna* kan anses erforderlig.

I samband med förut omnämnda förslag till 1920 års riksdag angående lantmäteriets omorganisation berördes även frågan om utfärdande av en mättningsförordning och dennas tillämpningsområde. Härvid avsågs, att den sedermera utfärdade förordningen den 17 december 1920 (nr 850) angående sättet för utförande av vissa mättningsarbeten m. m. (mättningsförordningen), vilken bland annat äger tillämpning vid all mätning i samband med förrättningar enligt den för landet gällande jorddelningslagstiftningen, skulle tillämpas jämväl vid förrättningar av fastighetsbildande natur samt vid grundläggande kartläggning inom städerna. Förordningen har också på sin tid utarbetats med utgångspunkt härifrån och dess bestämmelser äro därför uppdelade på två huvudavdelningar den ena rörande »finmätning» och huvudsakligen avsedd att komma till tillämpning inom städerna och de stadsliknande samhällena, den andra rörande »vanlig mätning» och avsedd att tillämpas på den egentliga landsbygden. På grund av att frågan om tillsynen över mättningsväsendet i städerna vid 1920 års riksdag, såsom redan nämnts, ställdes på framtiden har emellertid mättningsförordningen icke gjorts tillämplig på städerna annat än i fråga om förrättningar enligt 6 kap. fastighetsbildningslagen, beträffande vilka lantmäteristyrelsen redan då tillerkändes överinseendemyndighet.

I *yttrandena* i ärendet hava nu liksom tidigare under den långvariga och omfattande behandling, för vilken frågan varit föremål, farhågor yppats, att det statliga överinseendet skulle komma att i onödan inskränka den kommunala självbestämmanderätten på området. Särskilt hava dessa farhågor gällt de mera organisatoriskt betonade spörsmålen såsom de kommunalt anställda mättningsmännens ställning i förhållande till överinseendemyndigheten i disciplinärt hänseende samt överinseendemyndighetens befogenhet att utfärda föreskrifter, som skulle kunna medföra omfattande ändring i hävdvunnen praxis och sedan länge använda formulär och modeller vid mätningars utförande, kartors upprättande och förrättningars handläggning. Det har därför framhållits, att överinseendemyndighetens uppgift i främsta rummet borde vara av rådgivande art samt att överinseendet borde inriktas på en mera allmän tillsyn av lagars och författningars tillämpning och av mättningsarbetenas utförande med erforderlig noggrannhet.

Jag biträder uppfattningen, att de åligganden och befogenheter beträffande fastighetsregistreringen, som fastighetsregisterkommissionen nu har, böra i huvudsak oförändrade överflyttas på lantmäteristyrelsen. *Departementets chefen.*

Vad angår jorddelningen och mättningsväsendet i städer och andra samhällen torde de farhågor, vilka på sina håll yppats, att genom statligt överinseende å denna verksamhet kommunernas självbestämmningsrätt skulle onödigtvis beskäras, hava uppkommit därigenom, att i tidigare förslag utgångspunkten för detta överinseende i stort sett varit den vid jorddelningen på landet genomförda detaljerade kontrollen över verksamheten. Med det av utredningsmannen skisserade sättet för tillsynens anordnande torde de invändningar bortfalla, som sålunda tidigare kunnat göras. Ur allmän synpunkt lärer anledning ej finnas att gå längre i övervakningen av verksamheten inom städerna än att trygghet vinnes, att mätning och kartläggning utföras med erforderlig noggrannhet och på ändamålsenligt sätt samt att de fastighetsbildande förrättningarna verkställas enligt gällande lagar och författningar, så att rättssäkerheten vid fastighetsbildningen ej äventyras. I anslutning till vad utredningsmannen föreslagit torde tillsynen därför böra bygga på att liksom hittills byggnadsnämnderna i städer och stadsliknande samhällen i första hand ansvara för organisationen av mättningsarbetena och dessas utförande på fullgott sätt. Överinseendemyndigheten bör sedan mera allmänt övervaka, att detta också blir fallet, samt genom råd och upplysningar verka för att, där brister iakttagas, dessa bliva avhjälpna och rättade.

Utfärdandet av mättningsföreskrifter för städerna och de stadsliknande samhällena torde sålunda böra ankomma på vederbörande kommunala myndigheter. Angelägenheten av att vissa minimifordringar i fråga om noggrannhet vid mätningars utförande iakttagas torde kunna tillgodoses genom en bestämmelse att all mätning inom städerna och de stadsliknande samhällena skall utföras på sådant sätt, att de noggrannhetsfordringar, som föreskrivas i 1920 års mättningsförordning beträffande »finmätning», bliva uppfyllda. Då detaljföreskrifterna skola meddelas av vederbörande byggnadsnämnd, kan sålunda för städer med välorganiserat mättningsväsen och egna mättningsmän redan hävdvunnen praxis på ifrågavarande område alltjämt följas. Om med hänsyn till markpriser eller eljest så anses erforderligt, kunna högre noggrannhetsfordringar fastställas än i mättningsförordningen. För de mindre städerna och de stadsliknande samhällena kunna byggnadsnämnderna besluta antingen att tillämpa de föreskrifter, som angivas i 1920 års mättningsförordning och därtill av lantmäteristyrelsen utfärdade verkställighetsföreskrifter, varigenom säkerhet vinnes, att de uppställda noggrannhetsfordringarna komma att uppnås, eller ock att genom sakkunnig person låta utarbeta erforderliga bestämmelser. För alla de samhällen, där lantmätare äro verksamma som förrättningsmän — och dessa äro ju det stora flertalet — är givet, att 1920 års mättningsförordning och därtill hörande verkställighetsföreskrifter komma att som regel tillämpas, då förrättningsmannen redan är van vid detta i sin övriga verksamhet.

Med utgångspunkt från här angivna principer för överinseendemyndighetens uppgift i förhållande till mättningsväsendet i städerna och byggnadsnämndens ställning såsom närmast ansvarig tillsynsmyndighet samt med ledning av redan nu gällande kungörelsen den 31 december 1920 (nr 900)

med vissa föreskrifter om mätningväsendet i rikets städer ävensom fastighetsregisterkommissionens instruktion den 8 mars 1918 (nr 131) har — efter hörande av lantmäteristyrelsen — förslag till kungörelse i ämnet utarbetats inom jordbruksdepartementet. I kungörelsen hava upptagits bestämmelser ej blott rörande mätningväsendet utan även, under en särskild avdelning, angående fastighetsregisterväsendet. Även i sistnämnda hänseende gäller det att reglera förhållandet mellan en statlig myndighet samt kommunala myndigheter och befattningshavare. Genom att den statliga myndighetens uppgifter och befogenheter angivas i en särskild kungörelse och ej i vederbörande verks instruktion, torde för de kommunala myndigheterna och befattningshavarna bättre överskådlighet vinnas över bestämmelserna i fråga.

Det sålunda uppgjorda förslaget till kungörelse med vissa föreskrifter om mätningväsendet och fastighetsregisterväsendet i rikets städer torde få såsom *bilaga B* fogas till statsrådsprotokollet. Beträffande de närmare bestämmelserna i förslaget torde få framhållas följande.

Den i det föregående angivna fördelningen av uppgifterna med avseende å mätningväsendet mellan lantmäteristyrelsen och vederbörande byggnadsnämnd har uttryckts i 1 § 1 och 2 mom. sålunda, att det statliga överinseendet å mätningväsendet skall ankomma på lantmäteristyrelsen medan den närmare tillsynen därå skall handhavas av byggnadsnämnden.

Lantmäteristyrelsens uppgifter angivas närmare i 2 §. Härvid har fastslagits, att övervakningen av lagstiftningens tillämpning skall ske genom inspektion, varigenom understrukits överinseendets allmänna karaktär. I vad mån i särskilt fall förrättnings handläggning och utförande erfordra teknisk prövning av överlantmätare eller eventuellt av lantmäteristyrelsen före fastställelse, har givetvis vederbörande fastställelsemyndighet att avgöra. Någon föreskrift i denna del synes icke erforderlig, och lantmäteristyrelsen har icke tillerkänts någon rätt att påfordra dylik granskning, detta särskilt med hänsyn till från stadshåll framfört önskemål. Ur samma synpunkt har någon bestämmelse motsvarande stadgandet i 2 § av gällande kungörelse rörande mätningväsendet i fråga om rätt att infordra förrättningshandlingar till förrättningar enligt 6 kap. fastighetsbildningslagen icke medtagits i förslaget, och hava dessa förrättningar sålunda i övervakningshänseende jämställts med andra legala förrättningar. Möjlighet att inlåna kartor och handlingar från byggnadsnämnd vid exempelvis avgivande av utlåtande i visst ärende, som är föremål för behandling inom verket på grund av remiss eller dylikt, föreligger givetvis alltid.

I sista stycket av 2 § intagen bestämmelse rörande tillvägagångssättet för det fall att lantmäteristyrelsen har anledning till erinran mot förrättnings handlingar eller eljest mot mätningväsendets ordnande inom stad svarar mot föreskrifterna beträffande byggnadsnämnds åligganden i 3 § 1 mom. sista stycket och 2 mom. Härvid hava alla beslut rörande disciplinära åtgärder i anledning av kommunalt anställd mätningmans eventuella fel eller försummelse i tjänsten lagts under byggnadsnämndens prövning, varvid för varje stad gällande bestämmelser i ämnet skola tillämpas. Detta synes

bäst stå i överensstämmelse med mätningmännens ställning som kommunala tjänstemän under byggnadsnämnden och torde därjämte utesluta anledning till missljud vid överinseendets utövande inom särskilt de större och medelstora städerna samt i samarbetet mellan lantmäteristyrelsen och mätningmännen. Den kommunala självbestämmningsrätten blir även på detta sätt ytterligare understruken.

För den händelse av länsstyrelsen förordnad förrättningsman för tomtmätning eller avstyckning icke är anställd i stadens tjänst, saknar byggnadsnämnd disciplinär myndighet över förrättningsmannen. För dessa fall har enligt 8 § av kungörelseförslaget lantmäteristyrelsen tillagts befogenhet att vidtaga åtgärder, som kunna föranledas av förrättningsmannens sätt att handhava ifrågavarande uppgifter. De förordnade förrättningsmännen äro i allmänhet lantmätare och sålunda i sin verksamhet i övrigt redan underställda samma myndighet.

Byggnadsnämndens åligganden rörande mätningsväsendet hava närmare angivits i 3 §. Avfattningen har skett på sådant sätt, att samtidigt därigenom definierats de skyldigheter, stad skall hava att iakttaga beträffande mätningsväsendet och de noggrannhetsfordringar, som vid mätning i stad skola uppfyllas.

Förslagets föreskrifter angående fastighetsregisterväsendet överensstämma i allt väsentligt med motsvarande bestämmelser i fastighetsregisterkommissionens nuvarande instruktion, därvid kommissionens uppgifter förutsatts skola i stället handhavas av lantmäteristyrelsen. Då enligt 7 kap. 14 § fastighetsbildningslagen överinseendet å fastighetsregistret skall, sedan arbetet med registrets uppläggande avslutats, övertagas av den myndighet, som i allmän lag bestämmes, har emellertid i kungörelseförslaget icke beträffande överinseendet å fastighetsregisterväsendet upptagits någon föreskrift, motsvarande stadgandet om överinseendet å mätningsväsendet i 1 § 1 mom. Förslag till lag i ämnet framläggas av chefen för justitiedepartementet.

Bestämmelser av det innehåll, som angives i kungörelseförslaget, torde få utfärdas av Kungl. Maj:t i administrativ väg. Genom att förslaget fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende beredes riksdagen emellertid tillfälle att taga del av detsamma. Skulle framdeles ändringar av större betydelse med avseende å överinseendemyndighetens ställning till de kommunala myndigheterna finnas böra ske, lär Kungl. Maj:t även då vilja giva riksdagen tillfälle att yttra sig.

3. Jordeboken och jordregistret.

I samband med frågan om fastighetsregistreringen har utredningsmannen upptagit till behandling spørsmålet om jordebokens nuvarande uppgifter och i vad mån jordebokens fortsatta förande kan anses erforderligt. Av utredningen (sid. 22—40) framgår bland annat följande.

Utredningsmannen framhåller, att den huvuduppgift såsom grundskatteregister, vilken ursprungligen tillkom jordeboken, genom grundskatternas av-

skrivning i överensstämmelse med 1885 och 1892 års riksdagars beslut och i övrigt ändrade förhållanden i stort sett bortfallit och att jordeboken är för tillgodoseende av de ändamål, den för närvarande i övrigt tjänar, i hög grad otidsenlig.

Vad särskilt angår jordebokens uppgift att vara grundläggande dokument såsom register över fastighetsbeståndet på landsbygden, har, enligt vad utredningsmannen erinrar, denna numera övertagits av jordregistret. Alla de i jordeboken förekommande upplysningar, vilka äro av betydelse för redovisning av fastighetsbeståndet samt i samband därmed fastigheternas kamerala natur och skattetal, hava enligt givna föreskrifter oförändrade överförts till jordregistret. Jordregistret är därjämte väsentligt fullständigare än jordeboken i redovisningen av fastighetsbeståndet, då i jordregistret upptagas samtliga vid jorddelning eller jordavsöndring uppkomna fastighetsenheter, under det att jordeboken endast redovisar de odelade enheterna (jordeboksenheterna), såsom hemman, kvarnar, fisken, torp och andra lägenheter. Utredningsmannen anför, att redovisningen av nämnda fastighetsenheter i såväl jordebok som jordregister innebure en dubbelföring, som väl må hava varit motiverad vid tiden för jordregistrets tillkomst och uppläggande men knappast längre borde fortgå. Efter tillkomsten av det nuvarande, på jordeboken grundade jordregistret med dess fullständiga redovisning av jordeboksenheterna syntes ett bibehållande av jordeboken såsom fastighetsregister vara obehöfligt.

De från jordeboken överförda uppgifterna och redovisningen i övrigt av fastighetsenheterna hava alltsedan jordregistrets tillkomst, i anslutning till bestämmelserna i § 27 jordregisterförordningen samt kammarkollegiets allmänna uppdrag såsom ansvarigt för jordebokens förande, varit föremål för kammarkollegiets granskning och prövning. Det väsentliga i denna kammarkollegiets uppgift har varit prövningen av frågor rörande fastighets upptagande såsom självständig jordeboksenhet. Det huvudsakliga arbetet härutinnan har dock numera fullgjorts. Tiden har därför synt utredningsmannen vara inne för genomförande av en sådan förenkling, att jordregistret även i sitt förhållande till jordeboken komme att betraktas såsom ett självständigt register, vars vidare uppläggande och förande i alla delar ombestyras under *en* tillsynsmyndighets ledning. Detta förutsätter sålunda, att kammarkollegiets nuvarande prövning av frågor om felaktigheter, som ännu må förefinnas beträffande redovisningen av äldre enheter, överflyttas till den centrala tillsynsmyndigheten över jordregistret.

Förutom nämnda prövning rörande fastighets upptagande eller avförande såsom självständig enhet i jordregistret förutsättes av utredningsmannen, att tillsynsmyndigheten över jordregistret även skulle hava att övervaka, att fastighetsenheterna i registret upptagas med rätta namn, därvid i namnet anses ingå även det ordningsnummer, varmed fastighet skall betecknas, samt rätt skattetal och jordnatur. Namnsättningen sker för närvarande dels genom kammarkollegiet och dels genom vederbörande länsstyrelse; av sistnämnda myndighet sker namnsättning i de särskilda fall, som omförmålas i jordregisterförordningen (§§ 9, 14 och 16). Då enligt utredningsmannens förslag jordeboken skulle upphöra att föras såsom register över fastighetsenheterna, skulle länsstyrelserna frigöras från deras nuvarande arbete därmed. Den befattning med förvaltningen av statens egendomar, som förut tillkommit länsstyrelserna, har redan i väsentliga delar upphört. Länsstyrelsernas möjlighet att i förevarande hänseende följa fastighetsförhållandena hava även härigenom i hög grad minskats. Under sådana förhållanden har det synt utredningsmannen lämpligare, att åt överlantmäterna, som i länen omhänderhava tillsynen över fastighetsbildningen samt jordregistrets

förande, uppdrages den befogenhet, som enligt jordregisterförordningen nu tillkommer länsstyrelserna beträffande namnsättningen. Det har syntts honom även kunna ifrågasättas att i samtliga de fall, då namnsättning ifrågakommer, sålunda även där kammarkollegiet för närvarande beslutar, överlämna avgörandet åt överlantmätaren. Vid namnsättningsärendens handläggning har emellertid, enligt vad utredningsmannen framhåller, understundom visat sig ur språkliga samt traditions- och andra synpunkter vanskligt att avgöra dessa ärenden, varvid i tveksamma fall yttrande plägat inhämtas från ortnamnskommissionen. På grund härav samt för beredande av möjlighet till en enhetlig behandling har utredningsmannen ansett önskvärt, att en central prövning av viktigare namnfrågor bibehölls och att därför den befogenhet, som enligt jordregisterförordningen (§§ 9, 16 och 27) nu tillkommer kammarkollegiet, överflyttades till tillsynsmyndigheten över jordregistret. Detta har även ansetts böra gälla i övriga fall, då kammarkollegiet nu har att såsom övervakare av jordeboken bestämma rörande fastighetsenhets namn.

Beträffande frågor i övrigt, som sammanhånga med jordebokens förande och kammarkollegiets befattning därmed, avses ingen ändring i nu gällande bestämmelser skola ske. Sålunda avses alltjämt skola höra under kammarkollegiets handläggning ärenden rörande avsöndring, då besvär över länsstyrelsens fastställelsebeslut anförts, frågor rörande ändring i fastighets skattetal samt ärenden sammanhängande med hemmans jordnatur och därav beroende rättigheter och skyldigheter.

Jordeboken utgör, anför utredningsmannen vidare, det enda centrala register, som finnes beträffande den publika jorden. Såsom register i sådant hänseende är jordeboken dock, enligt vad utredningsmannen framhåller, en mycket ofullständig urkund. Ny förteckning över kronans fasta egendom har därför syntts honom påkallad. Lösningen av denna fråga har utredningsmannen emellertid funnit ligga på sidan av frågan om jordebokens fortsatta förande. Utredningsmannen uttalar såsom sin avsikt att upptaga detta ämne till behandling i samband med fullgörande av den del av utredningsuppdraget, vilken avser den juridiska representationen för den publika fasta egendomen och vilken ännu icke medhunnits.

Beträffande de flesta fast egendom åvilande avgälder av skilda slag, vilka icke äro av grundskatts natur, såsom skattefrälserräntor, avgälder av avsöndrade lägenheter, hospitalsräntor, landskyld, landgille och särskild ränta av de s. k. halländska kyrkohemmanen, göres anteckning i jordeboken rörande deras upphörande och vissa andra förändringar. Utredningsmannen finner det av vissa skäl kunna vara önskvärt, att dessa förhållanden angåves i fastighetsboken vid vederbörande fastighet, såsom exempelvis sker beträffande fastighet åvilande annuitet för lån från odlingslånefonden och för förskott för avlösning av frälserränta. Då den ofullständiga kännedom man äger om ifrågavarande avgälder syntes göra deras uppförande i fastighetsböckerna olämpligt samt avgäldernas försvinnande inom en närmare framtid vore att förvänta, har utredningsmannen dock funnit någon förändring tillsvi vidare icke böra vidtagas beträffande det officiella förtecknandet av dem och de förändringar, som vidkommande dem sker. I detta hänseende skulle sålunda jordeboken fortsätta att föras, dock att anteckning i jordeboken knappast vidare skulle erfordras rörande avgäld från avsöndrad lägenhet, vid det förhållande att förefintligheten av sådan avgäld och densammas avlösning skola angivas i jordregistret.

I jordregistret, som föres länsvis, redovisas fastighetsenheter sockenvis. I jordeboken äro fastighetsenheter likaledes upptagna sockenvis och socknarna sammanförda häradsvis. Förändring i sockenindelningen genom flytt-

ning av område från socknen eller överflyttning dit av område från stad eller annan socken iakttages såväl i jordeboken som i jordregistret. Anteckning rörande kapellag eller kapellförsamling, som må finnas inom en socken, anmärkes i jordeboken vid de fastigheter, vilka tillhöra kapellaget. Likaså sker där anteckning rörande församlingas uppdelning i särskilda kyrkobokföringsdistrikt. Motsvarande anteckningar göras ej i jordregistret. Utredningsmannen har funnit tillvaron av en urkund angivande häradsindelningen vara av betydelse bland annat vid handläggningen av indelningsärenden. Därest jordeboken icke längre skall föras såsom urkund i sådant avseende, har ersättning för densamma syntts honom erforderlig. Han har därför föreslagit, att kammarkollegiet, som i första hand har att utreda och behandla frågor rörande ändring i rikets indelning, skulle åläggas att föra liggare över häradsindelningen, upptagande de för närvarande i jordeboken för länet redovisade härad eller tingslag, där härad ej finnes, samt för ett vart härad eller tingslag de socknar, som äro därinom belägna. I liggaren skulle sedan införas de förändringar, som göras beträffande härads och sockens omfattning och gränser. Skulle för särskilda myndigheter föreligga behov av ytterligare uppgifter beträffande olika indelningsenheter, såsom exempelvis kommunalförbund, kyrkobokföringsdistrikt och kyrkliga samfälligheter, skulle vederbörande myndighet hava att själv gå i författning om uppläggande av förteckningar däröver.

I yttrandena över utredningsmannens förslag hava de hörda myndigheterna, i den mån de överhuvud taget ingått på frågan rörande jordeboken och därmed sammanhängande spörsmål i fråga om jordregistret, tillstyrkt densamma. Därvid har emellertid av kammarkollegiet framhållits dels att, om till vederbörande överlantmätare överflyttades den befogenhet med avseende å namnsättning å fastighetsenheter, vilken för närvarande tillkomme länsstyrelsen, skyldighet borde stadgas för överlantmätaren att i förekommande fall inhämta yttrande av sakkunnig myndighet rörande nybildning av fastighetsnamn, dels att den föreslagna liggaren över häradsindelningen i riket borde innehålla uppgifter rörande jämväl andra indelningsenheter, såsom kommuner, municipalsamhällen, församlingar, kapellag, kyrkliga samfälligheter ävensom kyrkobokförings- och skoldistrikt.

Av vad utredningsmannen anfört framgår, att jordebokens fortsatta förändring såsom ett register över fastighetsenheterna (jordeboksenheterna) numera saknar betydelse, sedan det väsentligt fullständigare jordregistret, upptagande även samtliga vid jorddelning eller jordavsöndring uppkomna särskilda fastigheter, blivit upplagt och föres. Jag biträder alltså den sakkunniges förslag om upphörande av jordebokens vidare förande såsom register över fastighetsenheterna. *Departements-
chefen.*

Då jordeboken enligt gällande bestämmelser skall ligga till grund för enheternas upptagande i jordregistret, äger kammarkollegiet, såsom ansvarigt för jordebokens förande, viss prövningsrätt i fråga om fastighets upptagande eller avförande såsom självständig registerenhet. Vidare åligger det kollegiet enligt förordningen den 13 juni 1908 (nr 74) angående jordregister att i viss utsträckning åsätta den benämning, under vilken fastighet skall upptagas i jordregistret. I och med upphörande av jordebokens fortsatta

förande föreligger, såsom utredningsmannen framhållit, ingen anledning att bibehålla kammarkollegiets befattning i berörda avseenden, utan böra kollegiets nuvarande åligganden härutinnan, i den mån central prövning av dessa ärenden erfordras, överflyttas till den myndighet, som i övrigt redan handhar tillsynen över jordregistret, nämligen lantmäteristyrelsen.

Enahanda är förhållandet beträffande länsstyrelsernas nu förefintliga prövningsrätt i vissa fall rörande namnsättning av fastighet, därom bestämmelser återfinnas i jordregisterförordningen §§ 9, 14 och 16. Jag delar utredningsmannens mening, att, sedan förändret av jordeboken i berörda hänseenden upphört, kammarkollegiets och länsstyrelsernas befattning med jordregistret beträffande fastighets uppförande i eller avförande ur registret eller åsättande av benämning eller namn å nytillkommen fastighet i registret bör upphöra och övertagas av lantmäterimyndigheterna, som redan i övrigt handhava jordregistrets förande. Den centrala myndigheten, lantmäteristyrelsen, bör härvid givetvis handlägga alla frågor av principiell innebörd. De frågor, som hittills handlagts av kammarkollegiet rörande fastighets upptagande i eller avförande ur jordregistret, böra sålunda handhavas av lantmäteristyrelsen, varvid även benämning å nytillkommen enhet bör åsättas av styrelsen. I övriga fall rörande fastställande av benämning å fastighet, som skall överföras till särskilt upplägg i jordregistret, synes för vinnande av minsta omgång i dylika ärendens behandling överlantmäterna böra tilläggas beslutanderätt. Med hänsyn till vad kammarkollegiet framhållit därom, att nybildning av namn borde ske under sakkunnig myndighets kontroll, torde dock böra stadgas den inskränkning i överlantmäternas befogenhet, att då i benämning icke ingår tidigare jordeboksnamn eller namn, åsatt av kammarkollegium eller lantmäteristyrelsen, namnfrågan bör underställas lantmäteristyrelsens prövning, varvid styrelsen i tveksamma fall bör i namnfrågan höra sakkunnig myndighet. Beträffande fastställande av namn, som icke skall ingå i fastighets registerbeteckning, böra överlantmäterna erhålla befogenhet att besluta. Genom den föreslagna anordningen torde överflyttningen av berörda ärenden från kammarkollegiet till lantmäteristyrelsen medföra en relativt obetydlig ökning i sistnämnda styrelses arbetsuppgifter, så mycket mer som de mera tidskrävande ärendena enligt jordregisterförordningen på grund av sin natur böra efter hand minska i antal.

Enligt utredningsmannens av mig efter samråd med chefen för finansdepartementet biträdda förslag skall jordeboken fortfarande föras vad angår räntor och avgälder, vilka icke tillhöra staten eller äro av staten anslagna och varom enligt vad särskilt är stadgat anteckning skall göras i jordeboken. Någon ändring i gällande bestämmelser härutinnan synes, såsom utredningsmannen funnit, icke för närvarande böra vidtagas.

Då den kamerala sockenindelningens verkliga innehåll för framtiden endast kan framgå av det i jordregistret införda fastighetsbeståndet och då alla ändringar i sockenindelningen bliva registrerade i jordregistret, som därjämte för varje socken angiver, till vilket härad densamma hör, blir jordregistret den enda urkund, som i detalj kan redovisa sockenindelningens in-

nehåll och därmed även härads- respektive tingslagsindelningen. Den liggare över häradsindelningen, som av utredningsmannen föreslagits skola föras inom kammarkollegiet, kommer alltså att till sin karaktär utgöra en minnesliggare, av vilken på ett samlat ställe kan inhämtas alla beslut angående förändringar, som en socken undergått sedan liggarens tillkomst. En dylik liggare skulle givetvis hava sin betydelse ej blott för kammarkollegiet, som närmast handlägger ärenden rörande indelningsändringar, utan även för administrationen i övrigt. Det torde emellertid av vad jag anfört framgå, att bestämmelse om dylik liggare icke bör utfärdas annat än som en föreskrift i kammarkollegiets instruktion eller arbetsordning.

Ett beslut angående upphörande i allt väsentligt av jordebokens förande torde påkalla vissa mindre ändringar i fastighetsbildningslagen, jorddelningslagen, lagen den 18 juni 1926 (nr 327) om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om delning av jord å landet samt lagen den 18 juni 1926 (nr 336) om sammanläggning av fastigheter på landet. Förslag härutinnan framläggas av chefen för justitiedepartementet.

I övrigt äro de frågor rörande jordeboken och jordregistret, jag här berört, i huvudsak av den art, att en lösning av desamma enligt nu angivna grunder endast fordrar vissa ändringar i administrativt utfärdade författningar. Jag har emellertid funnit mig böra så ingående som här skett redogöra för dessa spörsmål med hänsyn till den inverkan de kunna hava i fråga om lantmäteristyrelsens organisation.

4. Lantmäteristyrelsens organisation.

Jag övergår nu till frågan om den ändrade organisation för lantmäteristyrelsen, som torde påkallas i anledning av de här tidigare framlagda förslagen till ordnandet dels av överinseendet över städernas mättnings-, jorddelnings- och fastighetsregisterväsende samt dels av frågorna angående jordebok och jordregister.

Enligt *utredningsmannens förslag* skulle lantmäteristyrelsen organiseras på fem byråer, nämligen administrativa byrån, utredningsbyrån, landsbyrån (nuvarande lantmäteribyran), stadsbyrån och fastighetsregisterbyrån. För överinseendet å städernas och de stadsliknande samhällenas mättningsväsen, jorddelning och fastighetsregistrering har sålunda föreslagits en utökning av lantmäteristyrelsens organisation med två nya byråer, den ena för mättningsväsen och jorddelning (stadsbyrån), den andra för fastighetsregistrering (fastighetsregisterbyrån). Till sistnämnda byrå har härvid avsetts skola från den nuvarande lantmäteribyran inom styrelsen överföras även ärendena rörande jordregistret.

Stadsbyrån skulle bestå av en byråchef, en byråingenjör och en amanuens. Å fastighetsregisterbyrån skulle tjänstgöra en byråchef, en byrådirektör, en amanuens och ett kanslibitråde, de två sistnämnda överflyttade från sty-

relsens nuvarande lantmäteribyrå, där för närvarande arbetet med registerkartornas ajourhållning utföres samt i övrigt ärenden rörande städer och stadsliknande samhällen handläggas inom lantmäteristyrelsen. Härutöver har beräknats, att ett extra ordinarie skrivbiträde skulle anställas för de ökade skrivgöromålen i sammanhang med den nya organisationen.

Förutom nyss angivna överflyttning av en amanuens och ett kanslibiträde från lantmäteribyran till den nya fastighetsregisterbyran har föreslagits, att byråingenjörbefattningen å lantmäteribyran skulle indragas, men att i stället skulle beräknas, att tre amanuenser i allmänhet skulle tjänstgöra å denna byrå mot nu två amanuenser.

Av de över förslaget avgivna yttrandena inhämtas följande.

Lantmäteristyrelsen har förklarat sig i sak icke hava något att erinra mot förslaget. Emellertid har styrelsen framhållit, att vissa berättigade önskemål förelåge — oberoende av den ifrågasatta omorganisationen — särskilt rörande fördelningen av den kvinnliga personalen på ordinarie och icke-ordinarie. Då dylik personal i sistnämnda ställning förekomme i flerdubbel antal mot den ordinarie, har styrelsen funnit en utjämning härvidlag vara av behovet påkallad. Styrelsen har i detta sammanhang överlämnat en från föreningen kvinnliga befattningshavare inom lantmäteristaten gjord framställning i samma ämne, vari hemställes att i personalstaten måtte — utöver nuvarande två ordinarie kanslibiträden (B 7) och två ordinarie kontorsbiträden (B 4) — upptagas ytterligare en kansliskrivare (B 11), fyra kanslibiträden (B 7) och fyra kontorsbiträden (B 4), i stället för av utredningsmannen föreslagen utökning med endast ett kanslibiträde (B 7).

Fastighetsregisterkommissionen har, för den händelse en organisation av i huvudsak det slag, som av utredningsmannen föreslagits, skulle anses böra genomföras, påyrkat, att ärenden rörande jordregister icke borde hänföras till fastighetsregisterbyran, utan att denna byrå borde enbart syssla med stadsfastighetsregistren och frågor rörande fastighetsbildningen inom städer och stadsliknande samhällen. Motivet härför har av kommissionen i främsta rummet angivits vara, att även om en gemensam styrelse för land och stad av föreslagen art inrättades, det syntes kommissionen önskvärt, att stadsmättningsväsendet och stadsfastighetsregistreringen erhöles en mera självständig ställning inom verket, då det icke torde kunna beredas något rum för stadsmäteriet inom de kontrollerande institutionerna ute i länen. Kommissionen har i detta sammanhang uttalat, att om fastighetsregisterbyran endast avsåges för ärenden rörande stadsfastighetsregistret befattningshavarna där måhända kunde inskränkas till en byråchef och en byråingenjör. I övrigt har kommissionen betonat vikten av att ledningen av de föreslagna stads- och fastighetsregisterbyråerna lades i händerna på befattningshavare med särskild kännedom om städernas förhållanden på nu ifrågavarande arbetsområden, sålunda i främsta rummet representanter för stadsmättningsmännen. Vidare framhålles att icke blott med hänsyn till de nya arbetsuppgifter, som skulle tillföras lantmäteristyrelsen, utan även till de nuvarande arbetsuppgifterna inom styrelsen verkets chef borde vara juridiskt utbildad. Då detta

för närvarande icke vore fallet, torde under den nuvarande generaldirektörens ämbets tid den juridiska expertisen få tillgodoses därigenom, att för någon av befattningshavarna å fastighetsregisterbyrån eller stadsbyrån fordrades dylik utbildning.

Statskontoret har uttalat, att den föreslagna omorganisationen av verket på fem byråer kunde lämna rum för vissa erinringar med hänsyn till den relativt ringa personal, som skulle ingå i åtminstone en av byråerna. Ämbetsverket har dock icke ansett sig böra motsätta sig en sådan organisation.

Riksräkenskapsverket har ifrågasatt lämpligheten av att en särskild byrå — utredningsbyrån — omhänderhade ärenden angående utredningar och utlåtanden, som begärts av offentlig myndighet. En dylik organisation torde knappast förefinnas inom andra ämbetsverk, där utredningar och utlåtanden i stället fördelades på vederbörande fackavdelningar. Ett ytterligare skäl för slopande av utredningsbyrån funne riksräkenskapsverket ligga i det förhållandet, att en hel del utredningar enligt förslaget skulle framdeles utföras för verkets räkning av kammarkollegiet. Vid indragning av utredningsbyrån borde viss besparing kunna vinnas därigenom, att de för denna byrå avsedda befattningshavarna kunde nedflyttas i lägre lönegrader än som föreslagits.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har funnit tvekan kunna råda, huruvida en organisation av den omfattning, som av utredningsmannen föreslagits, kunde anses oundgänglig. Särskilt i betraktande av den föreslagna personaluppsättningen på de olika byråerna ville det förefalla, som om vissa av dem knappast skulle bliva av den storleksordning, som en organisationsenhet av byrås natur i allmänhet intoge inom de centrala ämbetsverken. Det syntes böra övervägas, huruvida icke en mera ordinär byråindelning skulle kunna åstadkommas genom att exempelvis de ärenden, som avsåges skola tillhöra utredningsbyrån, fördelades å de andra byråerna i syfte att begränsa antalet byråer inom det ombildade ämbetsverket till fyra. En annan utväg skulle vara att sammanföra lands- och stadsbyråerna till en byrå. — Beträffande den föreslagna byrådirektörsbefattningen å fastighetsregisterbyrån har lönenämnden uttalat, att, då denna skulle i allo komma att motsvara sekreterare med föredragningskyldighet vid centralt ämbetsverk, befattningens benämning torde böra bliva sekreterare. Lönenämnden hade vidare uppmärksammat, att oaktat antalet byråer inom lantmäteristyrelsen skulle enligt omorganisationsförslaget utökas med två, antalet ordinarie biträdesbefattningar skulle ökas med allenast ett kanslibitråde, varjämte en extra ordinarie skrivbiträdesbefattning avsåges skola inrättas. Enligt vad lönenämnden inhämtat funnes för närvarande hos lantmäteristyrelsen anställda 17 extra ordinarie och ett antal extra kvinnliga befattningshavare. Omkring hälften av de extra ordinarie hade en anställningstid i verket av tio år eller mera. Billigheten syntes därför kräva, att något antal av de nuvarande icke-ordinarie biträdesbefattningarna uppfördes å ordinarie stat, däri inbegripen den föreslagna nya extra ordinarie skrivbiträdesbefattningen.

Med anledning av de erinringar, som sålunda framkommit, har frågan om lantmäteristyrelsens organisation underkastats ytterligare omprövning inom jordbruksdepartementet. Resultatet härav föreligger i *en inom departementet utarbetad promemoria* i ämnet. Häri anföres i huvudsak följande.

Den uppgift, som skulle tillkomma lantmäteristyrelsen i fråga om överinseendet över städernas mätningstväsens och jorddelning, skulle huvudsakligen bliva av rådgivande natur och torde, även under förutsättning av en relativt omfattande inspektionsverksamhet för erhållande av den allmänna överblicken över mätningstjänstens anordnande, knappast kunna påfordra mer än en kvalificerad arbetskraft i föredragandes ställning. Att för denna arbetsuppgift tillskapa en fristående byrå torde därför icke kunna ifrågakomma, åtminstone icke förr än erfarenheten givit vid handen, att verksamheten blivit av större omfattning än som nu kunde beräknas.

Det torde sålunda i första hand böra övervägas, till vilken av de i utredningsmannens förslag upptagna övriga byråerna den föreslagna stadsbyråns arbetsuppgifter lämpligen borde förläggas. Med hänsyn till den administrativa byråns och utredningsbyråns speciella uppgifter torde icke någon av dessa byråer kunna ifrågasättas att övertaga den föreslagna stadsbyråns uppgift. De alternativ, som kunde ifrågakomma, vore sålunda sammanförande av antingen landsbyrå och stadsbyrå till en byrå — ett alternativ som framförts av allmänna civilförvaltningens lönenämnd — eller ock stadsbyrå och fastighetsregisterbyrå till en byrå. Det förra alternativet skulle innebära, att av de tre av utredningsmannen föreslagna lands-, stads- och fastighetsregisterbyråerna skulle bildas två byråer, den ena för mätningstekniska spörsmål, frågor om nybildning av fastigheter samt ärenden rörande statsbidrag till lantmäteriförrättningar, den andra för fastighetsregistreringen. Byråerna skulle handlägga respektive grupper av ärenden, vare sig det gällde land eller stad. Enligt det andra alternativet skulle i stället tillskapas en särskild byrå (stadsbyrå) för alla ärenden rörande städerna och de stadsliknande samhällena samt en byrå (landsbyrå) för ärenden angående den egentliga landsbygden.

Det förra alternativet kunde teoretiskt sett synas bäst uppdraga gränserna mellan de båda byråernas arbetsuppgifter, men det senare alternativet torde hava större förutsättningar att åstadkomma en ur praktisk arbetssynpunkt ändamålsenlig organisation. Såsom fastighetsregisterkommissionen i sitt yttrande i annat sammanhang framhållit, torde det vara ett önskemål vid organisationens genomförande, att inom det gemensamma verket för all mätning, jorddelning och fastighetsregistrering såväl på landet som i stad dock stadsmätningstjänsten och stadsfastighetsregistreringen finge en relativt självständig ställning och sina speciella målsmän med särskild kännedom om städernas förhållanden och önskemål. En särskild stadsbyrå gäve otvivelaktigt större möjligheter att i detta hänseende tillgodose städernas intressen. Sammanförandet av överinseendet över såväl mätningstjänsten som fastighetsregistreringen inom städerna till en byrå medförde likaledes, om byråns personal på lämpligt sätt rekryterades bland kvalificerade mätningmän med erfarenhet även om fastighetsregistreringen — många mätningmän vore även registerförare — större möjligheter att utnyttja samma personal vid utövande av överinseendet och tillsynen över båda de två verksamhetsområdena. Härigenom kunde organisationen göras mindre och kostnadsbesparingar även vinnas vid inspektionerna, vilka av en och samma person kunde utföras beträffande såväl mätningstjänsten som fastighetsregistreringen. Det torde ur städernas synpunkt även vara att föredraga, att inspektionerna på detta sätt sammanfördes och att icke särskilda inspektioner vid olika tillfällen

behövde ske å ena sidan av fastighetsregistret och å andra sidan av förrättningsverksamheten. Det torde också vara otvivelaktigt, att en samtidigt utförd inspektion skulle bliva av större värde, då ju fastighetsregistreringen blott vore ett upptagande i fastighetsregistret av de genom fastighetsbildningen uppkomna och genom mätningen till sitt innehåll bestämda nya enheterna.

Med hänsyn till dessa skäl hade i departementsförslaget upptagits en särskild stadsbyrå inom lantmäteristyrelsen för de uppgifter, som skulle tilläggas styrelsen beträffande städernas och de stadsliknande samhällenas mättnings- och registreringsförhållanden. Som en följd av denna utformning av organisationen och för att lämna största möjliga frihet att på stadsbyrån anställa stadsmättningsmän, borde givetvis ärenden rörande jordregistret liksom hittills handläggas på lantmäteribyran, vars benämning torde böra ändras till landsbyrå. En dylik uppdelning av jordregisterärendena och övriga fastighetsregisterärendena på skilda byråer hade även av fastighetsregisterkommissionen påyrkats.

Under angivna förutsättningar torde personalbehovet för stadsbyrån kunna beräknas på följande sätt.

Fastighetsregisterkommissionens nuvarande verksamhet hade av utredningsmannen beräknats motsvara full arbetstid för en byråchef, en amanuens och ett skrivbiträde. I denna verksamhet inginge i viss utsträckning en rådgivande verksamhet beträffande andra spörsmål än registreringsärenden och delvis hänförande sig till mättningsväsendets område. Då emellertid upplysts, att av brist på personal inspektionen av registren fått i någon mån eftersättas, torde nyss angivna personal enbart kunna beräknas erforderlig för kommissionens nuvarande egentliga uppgift. Härutöver skulle för stadsbyrån erfordras personal för ajourhållning av registerkartorna, vilket nu ej skedde hos kommissionen utan hos lantmäteristyrelsen. För detta arbete hade utredningsmannen beräknat en amanuens, vars halva arbetstid redan nu åtginge för granskning m. m., samt ett kanslibiträde för ritarbetets utförande. Slutligen skulle till stadsbyrån höra de ärenden i övrigt rörande städerna, som förekomme på den nuvarande lantmäteribyran och vilka handlades av byrådirektören på nämnda byrå, nämligen ansökningar angående behörighet såsom mättningsman i stad, förslag till taxor för mättningsarbeten m. m. inom stad, besvär över förrättningar inom stad m. m., i medeltal för de senaste sex åren ett 50-tal ärenden om året. Omkring en sjättedel av nämnde byrådirektörs arbetstid torde för närvarande åtgå här till. För dessa ärendens handläggning, för erforderlig inspektionsverksamhet på mättningsväsendets område samt för en vidgad rådgivningsverksamhet torde en kvalificerad arbetskraft i byrådirektörs ställning vara erforderlig. Då det även beträffande de manliga biträdande arbetskrafterna på byrån borde förutsättas, att yngre ingenjörer skulle kunna anställas, torde ur rekryteringssynpunkt en av de två amanuenser, som enligt vad nyss nämnts beräknats erforderliga för stadsbyråns arbete, böra givas byråingenjörs ställning.

Stadsbyrån skulle sålunda bestå av en byråchef (B 30), en byrådirektör (B 26), en byråingenjör (B 21) och en amanuens (18 e. o.). Därjämte skulle för stadsbyrån erfordras två kvinnliga biträden. Av dessa befattningar vore byråchefs- och byrådirektörsbefattningarna ävensom den ena kvinnliga biträdestjänsten nya.

Beträffande den föreslagna landsbyrån hade av utredningsmannen beräknats, att densamma skulle bestå av en byråchef, en byrådirektör, tre amanuenser och ett skrivbiträde. För närvarande vore — med bortseende från den amanuens och det kanslibiträde, som enligt vad förut sagts skulle över-

flyttas till stadsbyrån — å lantmäteribyran tjänstgörande en byråchef, en byrådirektör, två amanuenser och ett skriviträde. Å byrån funnes även uppförd en byråingenjörsbefattning, vilken för närvarande hölles vakant och tillsvidare ersatts med en av de två amanuenser, som nyss nämnts.

Med den organisation, som nu föreslagits, skulle utöver de arbetsuppgifter, som enligt utredningsmannens förslag skulle åvila landsbyrån, tillkomma jordregisterärendena, vilka, såsom för närvarande vore fallet, skulle handläggas på denna byrå. Det skulle därför möjligen kunna ifrågasättas, att en förstärkning i arbetskrafterna skulle erfordras utöver vad utredningsmannen föreslagit. I förhållande till nuvarande arbetsuppgifter å lantmäteribyran syntes dock detta knappast vara nödvändigt. Såväl byrådirektören som en av de två amanuenserna (förutvarande byråingenjören) vore delvis sysselsatt med ärenden, som för framtiden skulle handläggas å stadsbyrån, och likväl hade i utredningsmannens förslag upptagits en amanuens mer än för närvarande vore fallet på byrån. Det torde vidare vara möjligt att i någon utsträckning utnyttja stadsbyråns personal för en del mätningstekniska ärenden även från landsbyrån. Vad anginge överflyttningen av vissa jordregisterärenden från kammarkollegiet till lantmäteristyrelsens landsbyrå, torde detta knappast behöva medföra någon större ökning i arbetsbördan, då dels redan nu dessa ärenden torde remitteras för yttrande till lantmäteristyrelsen och dels förutsattes, att de utredningar, som ur jordebokssynpunkt kunde erfordras, skulle alltjämt verkställas i kammarkollegiet efter remiss från lantmäteristyrelsen. Dylika ärenden torde också på grund av sin natur kunna beräknas successivt minska i antal.

Landsbyrån skulle sålunda bestå av en byråchef (B 30), en byrådirektör (B 26) och tre amanuenser. Till envar av dessa sistnämnda torde, på sätt gällde beträffande lantmäteristyrelsens nuvarande amanuenser, få utgå arvode med högst 3.200 kronor för år. Ytterligare skulle vid landsbyrån tjänstgöra ett kvinnligt biträde. Någon ny befattning skulle ej behöva tillskapas vid lantmäteristyrelsen genom denna anordning.

Vad slutligen anginge den *administrativa byrån* och *utredningsbyrån*, torde någon ändring i personalsammansättningen icke på grund av den nu föreslagna utvidgningen av styrelsens arbetsuppgifter vara direkt påkallad.

Det torde emellertid i detta sammanhang böra framhållas, att enligt fastighetsregisterkommissionens uttalade mening juridisk expertis erfordrades hos överinseendemyndigheten för den rådgivande och övervakande verksamheten å fastighetsregistreringens område. Det torde även med hänsyn till lantmäteristyrelsens nuvarande arbetsuppgifter vara önskvärt, att juridisk sakkunskap funnes företrädd inom verket. I lantmäteristyrelsens instruktion funnes angivet, att en av styrelsens byråchefs- eller byrådirektörsbefattningar kunde besättas med person, som vore behörig att förvalta domarämbete. Härmed hade avsetts, att antingen byråchefen eller byrådirektören å administrativa byrån skulle kunna vara jurist. Att icke ett ovillkorligt stadgande om juridisk kompetens för en av dessa befattningar uppställts, torde vara beroende på att som regel verkets chef varit en högt kvalificerad jurist och sålunda själv kunnat lämna den erforderliga juridiska expertis, som för verkets arbeten varit behövlig. Fastighetsregisterkommissionen hade förordnat, att verkets chef alltid borde vara juridiskt utbildad och att, då detta för närvarande icke vore fallet, under den nuvarande generaldirektörens ämbets-tid den juridiska expertisen finge tillgodoses därigenom, att för någon av de nytillkommande befattningarna föreskrefes fordran på juridisk kompetens. Fordran på juridisk utbildning för lantmäteristyrelsens chef syntes dock icke kunna uppställas, då detta skulle innebära en inskränkning i det fria valet av lämpligaste innehavare av detta ämbete. För den erforder-

liga juridiska expertisen inom verket borde därför sörjas genom att i instruktionen för lantmäteristyrelsen stadgades att en av byråcheferna eller byrådirektörerna alltid skulle innehava juridisk kompetens, varvid borde förutsättas att denne skulle vara placerad å administrativa byrån, som bland annat hade att handlägga remisser i lagärenden och i övrigt ärenden angående utfärdande, ändrande eller upphävande av allmän författning. I betraktande av lantmäteristyrelsens nuvarande sammansättning torde dock med ett dylikt stadgande böra tillsvidare anstå. Vad anginge den av fastighetsregisterkommissionen anvisade utvägen, att en av de nytillkommande befattningarna skulle besättas med en jurist, syntes densamma vara mindre lämplig med hänsyn till förslaget med en gemensam stadsbyrå för överinseendet och inspektionsverksamheten över såväl mätningssväsendet som fastighetsregistreringen inom städerna. Denna organisation och de skäl, som för densamma anförts, gäve vid handen, att både byråchefen och byrådirektören å stadsbyrån borde vara väl kvalificerade stadsmättningsmän med erfarenhet även å fastighetsregistreringens område. Olägenheterna av att juridisk sakkunskap sålunda tillsvidare komme att saknas inom lantmäteristyrelsen torde emellertid motverkas därav, att såsom byråchef å utredningsbyrån tjänstgjorde en av fastighetsregisterkommissionens nuvarande ledamöter, byråchefen Palm, med mångårig erfarenhet om såväl kommissionens verksamhet som de inom fastighetsregistreringen uppkommande spörsmålen. Ärenden av mera invecklad art på fastighetsregistreringens område finge vid behov handläggas i samarbete mellan stadsbyråns chef och chefen å utredningsbyrån.

Vad anginge behovet av kansli- och kontorsbiträden samt icke-ordinarie personal torde böra erinras att i lantmäteristyrelsen för närvarande vore anställda såsom ordinarie tjänstemän 2 kanslibiträden (B 7) och 2 kontorsbiträden (B 4), såsom e. o. tjänstemän 2 i lönegraden 11, 2 i lönegraden 7, 3 i lönegraden 6 och 9 i lönegraden 4 samt såsom extra tjänstemän ett skrivbiträde i lönegrad 3. Den disproportion mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie kvinnliga tjänstemän, som sålunda förelåge, hade påtalats ej blott av befattningshavarna själva utan även av allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som förordat, att en del av de extra ordinarie tjänstemännen måtte överflyttas å ordinarie stat, så mycket mer som över hälften av dem varit i tjänst i mer än 10 år. Tjänstetiden för vissa av de extra ordinarie uppginge till mer än 17 år. Av de 17 icke-ordinarie tjänstemännen torde minst 6 få anses utföra arbeten, som icke för framtiden bleve bestående inom styrelsen, åtminstone icke i den omfattning som för närvarande vore fallet. Tillades den befattning såsom e. o. skrivbiträde, som av utredningsmannen föreslagits skola inrättas, skulle sålunda av 18 icke-ordinarie sannolikt 12 komma att för framtiden erfordras. Föreningen kvinnliga befattningshavare inom lantmäteristaten hade hemställt om en utökning av de ordinarie tjänsterna med en i B 11, fyra i B 7 och fyra i B 4. Denna framställning syntes motiverad med hänsyn till såväl de extra ordinarie tjänstemännens långa tjänstetid som deras arbetsuppgifter. Den föreslagna kansliskrivarbefattningen (B 11) påfordrades för administrativa byrån. Av de sex kanslibiträdena, som vid bifall till förslaget skulle förefinnas, torde kunna beräknas i allmänhet bliva placerade ett på vardera av stads- och landsbyråerna, ett i kassakontoret, ett i arkivet samt två å ritkontoret. Av de sex kontorsbiträdena torde böra beräknas tre å skrivavdelningen, två å ritkontoret och ett i registratorskontoret.

Över det sålunda inom departementet utarbetade organisationsförslaget har *lantmäteristyrelsen* avgivit infordrat yttrande. Styrelsen har härvid i huvudsak anslutit sig till förslaget.

Lantmäteristyrelsen har sålunda bland annat framhållit, att, därest med hänsyn till de tidigare föreslagna byråernas storleksordning det skulle finnas stå i bättre överensstämmelse med inom statsförvaltningen eljest tillämpad praxis att organisera ämbetsverket på allenast fyra byråer, den i promemorian föreslagna byråindelningen vore den lämpliga. Med en dylik organisation måste enligt styrelsens mening förutsättas, att chefen för den föreslagna stadsbyrån ägde behörighet såsom mättningsman i stad samt besutte ingående erfarenhet i fråga om städernas mättnings-, jorddelnings- och fastighetsregisterväsen.

Genom organisationen av ämbetsverket på fyra byråer bortföle en befattningshavare i byråchefegrad, vilken enligt det tidigare förslaget skulle vara juridiskt utbildad. Med hänsyn till vad fastighetsregisterkommissionen såväl i detta sammanhang som tidigare framhållit angående behovet av att allmän juridisk sakkunskap vore företrädd i ledningen av fastighetsregisterarbetet och då det även för andra grenar av styrelsens verksamhet kunde vara önskvärt, att sådan allmän juridisk sakkunskap funnes företrädd inom styrelsen, syntes de starkare skälen tala för ett vidhållande av den i utredningsmannens förslag tillsynskomna mening att juridisk sakkunskap borde vara företrädd inom den nu föreslagna stadsbyrån. Styrelsen hölle därför före, att byrådirektörsbefattningen å stadsbyrån såsom regel borde besättas med juridiskt utbildad person. Vid sådant förhållande och med hänsyn till den för stadsbyrån avsedda omfattande inspektionsverksamheten rörande mättnings- och registreringsväsendet samt vikten av att därvid jämväl å byrån hava tillgång på kvalificerad mätningstekniker hade styrelsen ansett den å byrån föreslagna byråingenjörstjänsten icke böra placeras i lägre lönegrad än B 24. Mot den i övrigt för stadsbyrån avsedda personaluppsättningen hade styrelsen intet annat att erinra, än att det knappast torde bliva till fyllest med endast en amanuens, varför i fall av behov möjlighet till sådan biträdes hjälp borde stå till buds från annan byrå.

Beträffande den föreslagna landsbyrån har lantmäteristyrelsen gjort gällande, att genom de från kammarkollegiet överflyttade jordregisterärendena, vilka uppginge till ett antal av över fyrahundra för år, byråns arbetsuppgifter skulle ökas, även om hänsyn toges till att de nu å lantmåteribyran handlagda ärendena rörande städer och stadslignande samhällen ävensom arbetet med registerkartornas ajourhållning skulle överflyttas till den nya stadsbyrån. Med hänsyn till såväl sagda från kammarkollegiet överflyttade ärendena som lantmåteribyran redan nu åvilande arbetsuppgifter — särskilt då den genom brist på erforderliga arbetskrafter i allt för hög grad eftersatta inspektionsverksamheten — kunde ifrågasättas en utökning av den blivande landsbyråns personal med en byrådirektör. För att emellertid i görligaste mån undvika kostnadsökning och i avvaktan på närmare erfarenhet rörande omfattningen av de från kammarkollegiet överflyttade arbetsuppgifterna, hade styrelsen stannat vid ett bibehållande av den å byrån nu förefintliga byråingenjörstjänsten och ett utbyte av en av de tre föreslagna amanuenserna mot ett ordinarie kanslibitråde. Å detta biträde skulle då överföras en stor del av det förberedande arbete, som erfordrades i fråga om de till ett antal av över fyratusen för år uppgående statsbidragsärendena och som nu i avsevärd utsträckning sysselsatte en amanuens. Den blivande landsbyrån borde därför bestå av en byråchef (B 30), en byrådirektör (B 26) och en byråingenjör (B 21), varjämte borde beräknas minst två amanuenser samt två kvinnliga biträden.

Genom vad sålunda föreslagits, skulle möjligen kunna ifrågasättas någon minskning beträffande det i promemorian föreslagna antalet amanuenser inom styrelsen, men funne styrelsen, med hänsyn till icke blott att det för lands- och stadsbyråerna beräknade antalet amanuenser eller tre måste anses tilltaget

i underkant, utan jämväl därtill, att inom administrativa byrån en amanuens under så gott som halva året måste tagas i anspråk för vikariat vid semester och annan ledighet för tre andra byråns befattningshavare samt en arkivarie, att för styrelsens verksamhet borde bibehållas det föreslagna antalet av sju amanuenser.

Ehuru styrelsen räknat med större kanslibiträdeshjälp å landsbyrån än vad i promemorian angivits och de stadigvarande göromålen å kassakontoret utan tvivel krävde avsevärt mera biträdeshjälp än det därtill avsedda ordinarie kanslibiträdet, ansåge styrelsen sig icke kunna för närvarande påyrka, att som regel större totalt antal kvinnliga biträdesbefattningar beräknades än vad i promemorian föreslagits.

Vid ifrågavarande yttrandes avgivande har inom lantmäteristyrelsen anmälts avvikande mening av byråchefen Bagger-Jørgensen, som ansett att styrelsen bort påyrka ytterligare en tjänsteman i föredragandes ställning å den föreslagna landsbyrån. Enligt reservantens mening skulle sålunda den av lantmäteristyrelsen föreslagna byråingenjörstjänsten å landsbyrån utbytas mot en byrådirektörstjänst. Såsom skäl härför åberopas dels den ökade arbetsbördan genom de från kammarkollegiet överflyttade jordregisterärendena, dels särskilt behovet av ökad inspektion av jorddelningsverksamheten å landsbygden och i samband med prövning av ansökningar om statsbidrag erforderliga undersökningar på ort och ställe.

Av de skäl, som i den inom departementet utarbetade och nyss återgivna Departementets-
chefen. promemorian anförts, anser jag lantmäteristyrelsen böra organiseras på fyra byråer, en administrativ byrå, en utredningsbyrå, en landsbyrå (förutvarande lantmäteribyran) samt en nyinrättad stadsbyrå.

Beträffande ärendenas fördelning mellan dessa byråer ansluter jag mig till den i nyssnämnda promemoria angivna.

Arbetsuppgifterna bliva sålunda oförändrade i fråga om den administrativa byrån och utredningsbyrån.

Till landsbyrån hänföras de till nuvarande lantmäteribyran hörande uppgifterna utom ärenden rörande städer och stadsliknande samhällen samt arbetet med ajourhållningen av registerkartorna och därmed sammanhängande ärenden. Å nämnda byrå skola alltså, liksom hittills varit fallet, handläggas ärenden angående jordregistret och till följd härav även de jordregisterärenden, som enligt vad jag tidigare tillstyrkt skola från kammarkollegiet överflyttas till lantmäteristyrelsen i och med upphörande av jordebokens förande.

Den nyinrättade stadsbyrån skall handhava alla på lantmäteristyrelsen ankommande uppgifter rörande städernas och de stadsliknande samhällenas mättnings-, jorddelnings- och fastighetsregisterväsen. Till denna byrå skola alltså höra dels fastighetsregisterkommissionens nuvarande uppgifter, dels de inom lantmäteristyrelsen nu å lantmäteribyran handlagda ärenden rörande städer och stadsliknande samhällen, häri inbegripen även ajourhållningen av registerkartorna, samt dels den nytillkomna uppgiften att utöva överinseendet över städernas och de stadsliknande samhällenas mättningsväsen och jorddelning.

Vad angår stadsbyrån har i departementspromemorian för denna byrå beräknats en byråchef (B 30), en byrådirektör (B 26), en byråingenjör (B 21), en amanuens (18 e. o.), ett kanslibitråde (B 7) och ett kontorsbiträde (B 4). Härvid har förutsatts, att båda de kvalificerade föredragandena skulle vara tekniskt utbildade med behörighet såsom mättningsman i stad och med ingående kännedom om såväl städernas mättningsväsen som fastighetsregistrering. Med en dylik kompetens hos de båda föredragandena skulle inspektion kunna verkställas av en person samtidigt beträffande en stads såväl mättningsväsen som fastighetsregistrering, varigenom inspektionsverksamheten både ur saksynpunkt och kostnadssynpunkt bäst skulle kunna ordnas. Ehuru jag delar den uppfattningen, att allmän juridisk sakkunskap bör finnas företrädd inom lantmäteristyrelsen och att därför en av styrelsens byråchefer eller byrådirektörer bör vara juridiskt utbildad, synes mig i detta sammanhang icke böra instruktionsmässigt stadgas, att för framtiden byrådirektören å stadsbyrån skall innehava juridisk kompetens. Även om det vid omorganisationens genomförande skulle befinnas lämpligt att då utse en jurist till byrådirektör å stadsbyrån, kan detta icke vara ett tillräckligt skäl att för framtiden organisera byrån efter denna eventualitet. Jag finner mig därför icke kunna tillstyrka lantmäteristyrelsens förslag om placering av byråingenjörstjänsten å stadsbyrån i lönegrad B 24, utan förordar det förslag till byråns organisation, som i promemorian angivits.

Den föreslagna landsbyrån har i promemorian beräknats skola bestå av en byråchef (B 30), en byrådirektör (B 26), tre amanuenser — avlönade enligt nu för dylika befattningar hos lantmäteristyrelsen gällande grunder — samt ett kvinnligt biträde (B 4). Denna organisation av byrån överensstämmer i huvudsak med det av utredningsmannen framlagda förslaget. Det är emellertid att märka att utredningsmannen förutsatt, att jordregisterärendena icke skulle handläggas å denna byrå. Ifrågavarande jordregisterärenden torde framdeles med hänsyn till deras natur allt mer minskas i antal. På grund härav och då, enligt vad jag i det föregående föreslagit, av dessa ärenden namnändena i stor utsträckning skulle komma att behandlas enbart av överlantmätarna, kunde anledning föreligga att icke göra ändring i det i departementspromemorian upptagna förslaget utan tillsvidare avvakta närmare erfarenhet rörande utvecklingen av lantmäteristyrelsens arbete i berörda avseende. Med hänsyn till vad lantmäteristyrelsen anfört angående föreliggande brist å arbetskrafter för utövande av styrelsens allmänna överinseende över jorddelningen på landsbygden samt för verkställande av undersökningar på ort och ställe i samband med behandlingen av ärenden rörande statsbidrag till lantmåteriförrättningar har jag emellertid funnit mig icke böra motsätta mig, att personalen å ifrågavarande byrå ökas med en byråingenjör i lönegraden B 21.

Av de skäl lantmäteristyrelsen anfört tillstyrker jag vidare, att totala antalet amanuenser bibehålles vid nuvarande sju. Härvid förutsättes, att den å stadsbyrån tjänstgörande amanuensen i allmänhet skall vara ingenjörsutbildad och avlönas enligt lönegraden 18 för extra ordinarie befattningsha-

vare samt att övriga sex amanuenser skola avlönas enligt för lantmäteristyrelsens amanuenser nu gällande grunder.

Den kvinnliga personalen inom lantmäteristyrelsen består, såsom framhållits, av endast fyra ordinarie befattningar mot 17 icke ordinarie. I avslutning till vad i departementspromemorian anförts tillstyrker jag, att av sistnämnda befattningshavare nio överföras till ordinarie stat och uppföras en såsom kansliskrivare i lönegrad B 11, ffrå såsom kanslibiträden i lönegrad B 7 och fyra såsom kontorsbiträden i lönegrad B 4.

Registratorn i lantmäteristyrelsen är för närvarande upptagen i lönegrad B 21. I överensstämmelse med vad som gäller i ett flertal ämbetsverk, torde i samband med omorganisationen denna tjänst böra upptagas i lönegrad B 14. Den nuvarande innehavaren av registratorstjänsten torde härvid böra uppföras å övergångsstat. Så länge sistnämnde befattningshavare kvarstår å tjänsten bör den å ordinarie stat upptagna registratorbefattningen hållas obesatt.

Antalet ordinarie befattningshavare vid lantmäteristyrelsen skulle i enlighet med vad jag nu anført, om registratorbefattningen medräknas, bestämmas på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
1 generaldirektör	A 3
4 byråchefer	B 30
4 byrådirektörer	B 26
1 arkivarie	B 24
3 byråingenjörer	B 21
1 registrator	B 14
1 kassör och bokhållare	B 14
1 kansliskrivare	B 11
1 arkivbiträde	B 10
1 förste expeditionsvakt	B 7
6 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
6 kontorsbiträden	B 4.

Härtill skulle komma å övergångsstat:

1 registrator	B 21.
---------------------	-------

Anledning att på grund av de uppgifter med avseende å mätningväsende och fastighetsregistrering, som skulle tillkomma en sålunda omorganiserad lantmäteristyrelse, överföra ifrågavarande ämbetsverk från jordbruksdepartementet till justitiedepartementet torde knappast föreligga. Ämbetsverkets arbete skulle alltjämt i viktiga delar komma att beröra intressen, vilka närmast falla inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde. Härtill kommer, att det icke lämpligen torde låta sig göra att till justitiedepartementet överflytta de anslagsfrågor avseende understöd åt jorddelningsväsendet, som nu höra under nionde huvudtiteln. Att handlägga nämnda frågor inom ett departement och frågor om anslag till lantmäteristyrelsen inom ett annat, synes å andra sidan icke tillfredsställande. Jag förordar alltså, att hittills tillämpad ordning i berörda hänseenden bibehålles.

5. Anslagsfrågor.

I skrivelser den 30 augusti och den 5 september 1935 har *lantmäteristyrelsen* under förutsättning av oförändrad organisation beräknat erforderliga avlönings- och omkostnadsanslag för styrelsen för budgetåret 1936/1937 till respektive 221,700 kronor och 74,000 kronor. Förstnämnda belopp överstiger motsvarande belopp för innevarande budgetår med 4,300 kronor, vilken ökning helt hänför sig till anslagsposten för provisoriskt dyrortstillägg. Det för omkostnader beräknade beloppet understiger omkostnadsanslaget för innevarande budgetår med 11,000 kronor. Minskningen avser expenskostnaderna, vilka av *lantmäteristyrelsen* upptagits till 61,200 kronor mot 72,200 kronor i nuvarande omkostnadsstat. Styrelsen anför härutinnan:

Med hänsyn till de ökade lokalutrymmen, som genom skedd om- och tillbyggnad av styrelsens hus erhållits, torde utgifterna för bränsle, lyse och vatten komma att öka. *Lantmäteristyrelsen* hade ansett sig böra beräkna denna ökning till omkring 2,000 kronor, varför anslagsposten för detta ändamål för nästa budgetår torde behöva upptagas till omkring 7,000 kronor. Även utgifterna för renhållning och städning, vilka för innevarande budgetår beräknats till 7,500 kronor, torde av enahanda anledning komma att ökas med omkring 1,500 kronor, vilken ökning dock torde kunna täckas av besparing å posten till bokinköp m. m. Då för nästa budgetår icke syntes behöva räknas med någon anskaffning i större utsträckning av stålskåpsinredning till *lantmäteristyrelsens* arkiv, hade styrelsen med hänsyn härtill ansett sig kunna nedbringa utgifterna för övriga expenser med omkring 13,000 kronor. Anslagsposten för övriga expenser torde alltså för budgetåret 1936/1937 kunna sänkas till 54,200 kronor. Hela anslagsposten till expenser komme härigenom att för samma budgetår uppgå till $(7,000 + 54,200 =) 61,200$ kronor mot 72,200 kronor för innevarande budgetår.

I *den inom jordbruksdepartementet utarbetade promemorian* beräknades med utgångspunkt från den däri föreslagna organisationen av *lantmäteristyrelsen* ett avlöningsanslag av 253,500 kronor och ett omkostnadsanslag av 82,500 kronor. Avlöningsanslaget avsågs skola fördelas å följande poster, nämligen: avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat 191,200 kronor, grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal 44,700 kronor, avlöningsförhöjningar m. m. till icke-ordinarie personal 2,600 kronor, tillfällig löneförbättring 4,500 kronor och provisoriskt dyrortstillägg 10,500 kronor. Omkostnadsanslaget beräknades efter följande fördelning å olika ändamål: reseersättningar 10,000 kronor, expenser 65,000 kronor, publikationstryck 5,000 kronor och övriga utgifter 2,500 kronor.

Lantmäteristyrelsen har i sitt över nämnda promemoria avgivna yttrande ej framställt erinran mot berörda anslagsberäkningar i vidare mån än som följer av de av styrelsen föreslagna ändringar i promemorians organisationsförslag, för vilka tidigare redogjorts.

Departements- Såsom antalet befattningshavare å ordinarie stat av mig i det föregående
chefen. tillstyrkts torde anslagsposten till avlöningar åt dylika befattningshavare i

lantmäteristyrelsens avlöningsstat för budgetåret 1936/1937 böra upptagas till enahanda belopp som det i nyssnämnda promemoria föreslagna eller 191,200 kronor. Härvid hava dels å befattningarna belöpande pensionsavdrag frånräknats, dels ock något belopp ej medräknats för den nya registratorstjänsten, vilken, på sätt förut nämnts, tillsvidare bör hållas obesatt.

För innehavaren av den nuvarande registratorsbefattningen bör under en anslagspost för avlöning till tjänsteman å övergångsstat beräknas ett belopp av 7,400 kronor.

Vad angår avlöningarna till icke-ordinarie personal torde den för innevarande budgetår för detta ändamål beräknade anslagsposten å 65,500 kronor, varav till grundavlöningar m. m. 60,100 kronor och till avlöningsförhöjningar m. m. 5,400 kronor, kunna — efter av mig tillstyrkt överflyttning till ordinarie stat av nio kvinnliga biträdesbefattningar — för budgetåret 1936/1937, såsom i förevarande promemoria föreslagits och av lantmäteristyrelsen lämnats utan erinran, upptagas till 47,300 kronor, varav till grundavlöningar 44,700 kronor och till avlöningsförhöjningar 2,600 kronor. Härvid har hänsyn tagits till den omständigheten, att en av styrelsens sju amanuenser beräknats skola vara ingenjörsutbildad med avlöning enligt lönegrad 18 för extra ordinarie tjänstemän.

I avlöningsstaten för budgetåret 1935/1936 är för särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän upptaget ett belopp av 10,000 kronor, varav 5,000 kronor till tillfällig löneförbättring och 5,000 kronor till provisoriskt dyrortstillägg. Det för tillfällig löneförbättring avsedda beloppet torde på sätt i promemorian föreslagits kunna för budgetåret 1936/1937 minskas med 500 kronor till 4,500 kronor, då dylik löneförbättring endast torde komma att utgå till sex av lantmäteristyrelsens amanuenser i stället för tidigare till sju. Till provisoriskt dyrortstillägg torde i anslutning till de i statsverkspropositionen tillstyrkta grunderna för beräkning av sådant tillägg under budgetåret 1936/1937 böra för den omorganiserade lantmäteristyrelsen upptagas ett belopp av 10,800 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle till avlöningar för lantmäteristyrelsen för budgetåret 1936/1937 böra beräknas ett belopp av $(191,200 + 7,400 + 44,700 + 2,600 + 4,500 + 10,800 =)$ 261,200 kronor.

Till omkostnader för lantmäteristyrelsen torde för nästa budgetår i överensstämmelse med det i departementspromemorian upptagna, av lantmäteristyrelsen utan erinran lämnade förslaget böra beräknas 82,500 kronor. Den föreslagna omorganisationen påfordrar vissa lokalutrymmen för den nya byrån inom lantmäteristyrelsen. Enligt vad jag inhämtat från styrelsen torde emellertid de efter den nyligen verkställda till- och ombyggnaden av ämbetsverkets byggnad tillgängliga lokalerna inom fastigheten förslå för ändamålet.

Erinras må slutligen att under en följd av år å riksstaten under andra huvudtiteln upptagits anslag till bidrag till städer och vissa andra samhällen för upprättande av fastighetsregister m. m. enligt bestämmelserna i 7 kap.

19 § fastighetsbildningslagen och i anslutning därtill i administrativ ordning utfärdade särskilda författningar rörande ifrågavarande bidragsverksamhet. I samband med att fastighetsregisterkommissionens uppgifter övertagas av lantmäteristyrelsen och därmed komma att tillhöra jordbruksdepartementets förvaltningsområde, torde nämnda anslag bära överföras till nionde huvudtiteln. Såsom inledningsvis anförts har i statsverkspropositionen på mitt förslag för budgetåret 1936/1937 för ändamålet beräknats ett belopp av 15,000 kronor. Jag tillstyrker, att nämnda belopp nu anvisas. Erforderliga ändringar i oförmälda administrativa författningar torde sedermera vidtagas av Kungl. Maj:t.

Såsom framgår av vad jag tidigare anfört lära de förslag, jag i det föregående i skilda hänseenden framlagt, medföra vissa ändringar i gällande författningar av beskaffenhet att bära vidtagas i den ordning, varom förmäles i § 87 regeringsformen. Med slutligt beslut i förevarande ämne torde därför bära anstå till dess de sålunda på föredragning av chefen för justitiedepartementet beroende lagförslagen hunnit undergå vederbörlig granskning i lagrådet. Jag anhåller alltså att få ånyo upptaga ärendet, sedan nämnda granskning avslutats.

Slutligen hemställer jag, att utdrag av statsrådsprotokollet får tillställas lagrådet till kännedom vid nyssnämnda granskning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall.

Ur protokollet:
Ragnar Odhnoff.

BILAGOR

L ä n	Städer		Köpingar				Muni-	
			med fastighetsregister såsom för stad		med jordregister såsom för stad		med fastighetsregister såsom för stad	
	Antal	Areal	Antal	Areal	Antal	Areal	Antal	Areal
Stockholms stad	1	13,708	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	9	8,824	4	2,863	—	—	11	2,057
Uppsala »	2	2,717	1	339	—	—	1	60
Södermanlands »	7	15,693	1	217	—	—	3	643
Östergötlands »	7	24,813	1	1,265	—	—	2	591
Jönköpings »	8	10,704	1	1,071	1	271	4	719
Kronobergs »	1	895	4	3,243	—	—	5	780
Kalmar »	6	9,576	5	1,235	2	34	3	714
Gotlands »	1	2,435	—	—	—	—	—	—
Blekinge »	4	2,972	—	—	1	11	—	—
Kristianstads »	4	3,245	3	483	1	200	3	426
Malmöhus »	8	19,268	3	401	—	—	8	1,584
Hallands »	5	5,631	—	—	—	—	1	840
Göteb. o. Bohus »	7	18,229	1	126	—	—	2	563
Älvsborgs »	6	16,908	2	540	—	—	2	564
Skaraborgs »	7	12,995	3	365	—	—	—	—
Värmlands »	4	13,220	2	290	—	—	1	201
Örebro »	4	4,898	2	966	—	—	1	129
Västmanlands »	4	22,332	—	—	1	146	—	—
Kopparbergs »	5	5,580	4	940	—	—	1	270
Gävleborgs »	3	13,275	5	2,127	—	—	—	—
Västernorrlands »	4	7,990	—	—	—	—	3	1,082
Jämtlands »	1	3,576	—	—	—	—	5	730
Västerbottens »	2	3,373	2	555	—	—	1	1,706
Norrbottnens »	4	8,626	—	—	—	—	3	825
Summa	114	251,483	44	17,026	6	662	60	14,484

Bilaga A.

cipalsamhällen				Planområden				Föreskriftsområden			
med jordregister				med stadsplan		med byggnadsplan		med byggnadsföreskrifter		med utomplansbestämmelser	
med byggnadsstadga	övriga										
Antal	Areal	Antal	Areal	Antal	Areal	Antal	Areal	Antal	Areal	Antal	Areal
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	1,641	—	—	33	4,615	9	186	6	4,620	11	45,750
—	—	—	—	3	223	2	132	6	457	—	—
3	370	—	—	4	280	3	95	1	60	4	2,195
3	709	1	23	3	415	—	—	2	653	—	—
2	312	—	—	7	992	13	670	36	5,192	3	472
3	467	—	—	1	4	11	1,073	16	6,350	4	690
1	62	—	—	—	—	1	170	9	2,637	21	8,483
1	108	—	—	—	—	2	385	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	5	460	5	2,700	19	17,370
24	3,825	—	—	1	48	—	—	4	1,250	2	227
10	1,503	—	—	—	—	4	422	19	2,151	13	2,140
—	—	—	—	—	—	2	361	5	793	5	937
13	4,916	28	2,510	1	24	3	134	14	20,875	—	—
3	335	—	—	2	284	16	2,802	1	950	1	91
8	724	2	104	5	529	5	509	2	218	4	537
4	569	1	78	—	—	1	7	—	—	5	4,330
7	2,278	—	—	—	—	3	1,213	1	95	3	1,771
3	381	—	—	1	188	3	264	2	425	3	1,155
5	650	—	—	1	3	2	28	6	2,671	7	3,242
1	200	—	—	2	150	9	1,550	6	1,040	1	30
3	266	—	—	—	—	4	515	5	855	7	12,065
—	—	—	—	1	480	8	1,050	1	35	3	184
10	3,664	1	53	2	130	2	105	2	219	2	866
3	798	—	—	1	33	10	918	1	50	—	—
119	23,778	33	2,768	68	8,398	118	13,049	150	54,296	118	102,535

Förslag

till

kungörelse med vissa föreskrifter om mättningsväsendet och fastighetsregisterväsendet i rikets städer.

Härigenom förordnas som följer:

Avdelning I.

Om mättningsväsendet.

1 §.

1 mom. Det statliga överinseendet å stads mättningsväsende ankommer på lantmäteristyrelsen.

2 mom. Den närmare tillsynen å stads mättningsväsende utövas av byggnadsnämnden.

3 mom. Över ärenden, som angå stad, skola hos lantmäteristyrelsen föras särskilda diariet och registratur, och skola akter rörande stadsjord förvaras sammanförda för varje stad och skilda från andra akter.

2 §.

Vid utövandet av i 1 § 1 mom. angivna överinseende åligger det lantmäteristyrelsen

att genom inspektion övervaka tillämpningen av lagen den 12 maj 1917 (nr 263) om fastighetsbildning i stad, lagen den 18 juni 1925 (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område, lagen den 29 juni 1926 (nr 352) om enskilda vägar samt 27 § byggnadsstadgan i fråga om förrättningars eller åtgärders mätningstekniska och formella handläggning,

att utfärda allmänna anvisningar till vägledning vid nyssnämnda förrättningars verkställande,

att på begäran meddela råd och upplysningar samt utlåtanden i mättningsväsendet rörande frågor,

att på framställning av byggnadsnämnd upprätta program för triangelmätning eller därmed sammanhängande grundläggande kartläggning av stads område och utöva kontroll över dylika mättnings- och kartläggningsarbeten,

att med ledning av de jämlikt 3 § 3 mom. från byggnadsnämnderna inkomna uppgifter föra förteckning över mättningsmännen samt

att, om anledning till erinran förekommer beträffande tillämpningen av ovannämnda lagar eller av i denna kungörelse under avdelning I givna föreskrifter, hos vederbörande byggnadsnämnd påkalla åtgärder, som för vinnande av rättelse erfordras.

3 §.

1 mom. Vid utövandet av i 1 § 2 mom. angivna tillsyn åligger det byggnadsnämnd särskilt att övervaka

att stadens mättningsväsende är på tillfredsställande sätt organiserat,

att förrättningar handläggas utan onödigt dröjsmål och i enlighet med vad som föreskrivits i lag och för staden gällande författningar i övrigt angående stads mättningsväsende,

att mätning och kartläggning utföras enhetligt och på ett för framtiden betryggande sätt samt med minst sådan noggrannhet, att i förordningen den 17 december 1920 (nr 850) angående sättet för utförande av vissa mättningsarbeten m. m. (mättningsförordningen) meddelade noggrannhetsfordringar rörande finmätning uppfyllas,

att för mätning, beräkning och kartläggning fastställas erforderliga föreskrifter, formulär och modeller,

att diarium, som i 4 § 1 mom. omförmäles, noggrant föres samt att årsredogörelse, som avses i 4 § 2 mom., i tid avlämnas,

att kartor och handlingar rörande förrättningar och mättningsväsendet i övrigt väl vårdas och förvaras på sätt i 5 § 1 mom. föreskrives,

att i stadens tjänst anställd mättningsman på tillfredsställande sätt fullgör sina åligganden samt

att, om erinran i fråga om mättningsväsendets ordnande inom staden göres av lantmäteristyrelsen, erforderlig rättelse vidtages.

2 mom. Det ankommer på byggnadsnämnden att, om i stadens tjänst anställd mättningsman begår fel eller försummelse i tjänsten, i enlighet med de inom staden gällande bestämmelser i ämnet vidtagna de disciplinära åtgärder, som därav kunna föranledas.

3 mom. Byggnadsnämnden åligger att till lantmäteristyrelsen insända uppgift å i staden anställd mättningsman. I samband därmed skall, då fråga ej är om lantmätare, meddelas upplysning om de kunskapsprov den avlagt, som uppgiften avser, samt om den verksamhet på mättningsväsendets område, han utövat.

Vid ombyte av mättningsman eller tillsättande av ny sådan skall uppgift, som nyss sagts, omedelbart insändas till lantmäteristyrelsen.

4 §.

1 mom. Rörande tomtindelning, förrättningar enligt lagen om fastighetsbildning i stad, lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område samt lagen om enskilda vägar ävensom arealavmätningar skall av mättningsman föras diarium, varav framgå tiden,

då ärendet inkommit, uppdragsgivarens eller sökandens namn, förrättingens eller åtgärdens beskaffenhet, förrättningsmannens namn samt tiden, då arbetet börjats och slutats, karta och handlingar utgivits till sakägare, akten överlämnats till myndighet och redovisning skett jämte aktens arkivnummer, så ock kostnad, som skall gäldas av sakägare.

I sådant diarium må även upptagas andra mättningsförrättningar än nu nämnts, verkställda av mättningsman i stad.

2 mom. Med ledning av diarium, som i 1 mom. avses, skall enligt vid denna kungörelse fogat formulär¹ före den 1 februari till lantmäteristyrelsen insändas redogörelse, utvisande verksamheten under nästföregående år.

5 §.

1 mom. Där ej Konungen på särskild framställning annorlunda förordnar, skola kartor och handlingar rörande stadsplan, stomplan, utomplansbestämmelser, byggnadsplan, som enligt 73 § stadsplanelagen gäller för stad, avstyckningsplan, föreskrifter med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande, som jämlikt äldre lag meddelats, tomtindelning, förrättning, som verkställt enligt lagen om fastighetsbildning i stad, lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område eller lagen om enskilda vägar, arealavmätning så ock kartor och handlingar rörande andra mättningsförrättningar, som angå ägo gränser eller eljest äro av större och mera grundläggande betydelse för stadens mättningsväsende, på stadens bekostnad under byggnadsnämndens tillsyn förvaras i brandfri lokal.

Saknas tillgång till brandfri lokal, åligger det byggnadsnämnden att till lantmäterikontoret i länet överlämna kopior och avskrifter av kartor och handlingar, som nu sagts, dock att denna bestämmelse icke gäller

a) karta eller handling, varav exemplar finnes å lantmäterikontoret eller till följd av meddelade bestämmelser skall av förrättningsmannen redovisas dit;

b) tomtkarta, som upprättats före den 1 januari 1918; samt

c) karta och handlingar rörande stadsplan, varav exemplar förvaras hos byggnadsstyrelsen, stomplan, utomplansbestämmelser eller byggnadsplan.

2 mom. Över ärenden, som angå stad, skola i lantmäterikontoret i länet föras särskilda diarium och registratur, och skola förrättningsakter rörande stadsjord förvaras sammanförda för varje stad och skilda från andra akter.

6 §.

Mättningsman åligger att till byggnadsnämndens arkiv redovisa akter rörande tomtmätning, gränsbestämning enligt lagen om fastighetsbildning i stad samt avstyckning snarast möjligt och senast sex månader efter det förrättning vunnit laga kraft eller fastställts av vederbörande myndighet.

¹ Här uteslutet.

Beträffande förrättningar, som utföras enligt 6 kap. lagen om fastighetsbildning i stad, lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område samt lagen om enskilda vägar, skall, där de verkställas av mättningsman i stad, i tillämpliga delar gälla vad i 68 § lantmäteriinstruktionen finnes stadgat i fråga om redovisning.

7 §.

Vad i 1—6 §§ stadgas om stad skall äga motsvarande tillämpning i avseende å köping eller municipalsamhälle, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, dock ej i fråga om förrättningar enligt den för landsbygden gällande jorddelningslagstiftningen.

8 §.

Vad i 2—4 samt 6 §§ sägs om mättningsman i stad skall även gälla inom stad, köping eller municipalsamhälle förordnad förrättningsman för tomtmätning eller avstyckning; dock att stadgandet i 3 § 2 mom. skall äga tillämpning å sådan förrättningsman endast i det fall, att han är i vederbörande samhälles tjänst anställd.

Har förrättningsman, som i första stycket avses men som icke är i vederbörande samhälles tjänst anställd, begått fel eller försummelse i sin verksamhet, ankommer det på lantmäteristyrelsen att vidtaga de åtgärder, som därav kunna föranledas; och skall därvid vad i 10 och 11 §§ är stadgat beträffande förrättningsman för upprättande av registerkarta äga motsvarande tillämpning.

Avdelning II.

Om fastighetsregisterväsendet.

9 §.

Vid handhavande av överinseendet å stads fastighetsregisterväsende åligger det lantmäteristyrelsen

att i enlighet med i lag och särskilda författningar givna föreskrifter utöva tillsyn över fastighetregistreringen inom städerna,

att avgiva utlåtanden i frågor rörande fastighetsregister för stad,

att genom inspektion övervaka arbetets behöriga utförande såväl vid upprättande av registerkarta och fastighetsregisters uppläggande som fastighetsregisters förande,

att genom utfärdande av exempel och föreskrifter vägleda arbetet,

att meddela råd och upplysningar på begäran av förrättningsman för upprättande av registerkarta och av registerförare,

att föra liggare över förrättningsmän och registerförare samt över fortgången av arbetet, där sådant pågår i fråga om registerkartas upprättande och fastighetsregisters uppläggande, samt

att enligt inkomna rekvisitioner försända blanketter för registreringsarbetet och föra anteckningar häröver.

Vad i 1 § 3 mom. stadgas skall i tillämpliga delar även gälla ärenden och akter rörande fastighetsregisterväsendet.

10 §.

Lantmäteristyrelsen äger, när skäl därtill anses föreligga, hos länsstyrelsen göra framställning om återkallande av förordnande att vara förrättningsman för upprättande av registerkarta eller registerförare. Innan länsstyrelsen fattar beslut i anledning av sådan framställning skall yttrande i ärendet inhämtas från magistraten eller, beträffande stad utan magistrat, från stadsstyrelsen.

Lantmäteristyrelsen äger genom lämpligt vite tillhålla förrättningsman för upprättande av registerkarta och registerförare att fullgöra sin skyldighet beträffande upprättande av registerkarta och fastighetsregisters uppläggande. För underlåtenhet i fullgörandet av eljest givna föreskrifter äger lantmäteristyrelsen jämväl förelägga förrättningsman som nyss sagts och registerförare lämpligt vite. Vite må ej sättas högre än 200 kronor.

Viten, som på grund av bestämmelserna i denna paragraf ådömas, tillfalla kronan.

11 §.

Finner lantmäteristyrelsen, att förrättningsman för upprättande av registerkarta eller registerförare eller ämbets- och tjänsteman eller myndighet, som har befattning med fastighetsregistreringen, gjort sig skyldig till fel eller försummelse, äger verket förordna om den felandes ställande under åtal vid vederbörlig domstol. Skall målet upptagas av underrätt, förordne länsstyrelsen efter anmälan av lantmäteristyrelsen åklagare att åtalet anhängiggöra och utföra. Av utslag eller beslut i mål, som anhängiggjorts enligt förordnande av lantmäteristyrelsen, skall ett exemplar inom åtta dagar efter den dag, å vilken utslaget eller beslutet meddelades, insändas till styrelsen av åklagare vid underrätt, advokatfiskal i hovrätt eller föredragande hos Kungl. Maj:t.

12 §.

Vad i 9—11 §§ stadgas angående stad skall i tillämpliga delar även gälla köping eller municipalsamhälle, för vilket skall föras fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1936, då instruktionen den 8 mars 1918 (nr 131) för fastighetsregisterkommissionen och kungörelsen den 31 december 1920 (nr 900) med vissa föreskrifter om mätningsväsendet i rikets städer skola upphöra att gälla.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1936.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och finansdepartementen:

Den 14 februari 1936 anmälde jag för Kungl. Maj:t frågan om överflyttning på lantmäteristyrelsen av de uppgifter, som för närvarande ankomma på fastighetsregisterkommissionen, ävensom frågan om medelsanvisning till lantmäteristyrelsen för nästa budgetår och andra med berörda överflyttning sammanhängande spörsmål. Emellertid erinrade jag, att med fattande av slutligt beslut i ärendet borde få anstå till dess vissa på föredragning av chefen för justitiedepartementet beroende lagförslag hunnit undergå vederbörlig granskning i lagrådet. Denna granskning har nu slutförts, såsom framgår av protokollsutdrag, återgivet i Kungl. Maj:ts proposition nr 139. Därvid har ej förekommit något som utgör hinder för fullföljande av de av mig anmälda frågorna på sätt jag tidigare tillstyrkt. Av lagrådet beträffande spörsmålet om jordebokens fortsatta förande gjord erinran, att frågor om upptagande i jordeboken av fiskeri alltjämt böra behandlas i nu gällande ordning, torde beaktas vid utfärdandet av de författningsbestämmelser i ämnet, därom det lär ankomma på Kungl. Maj:t att i administrativ ordning besluta.

Under åberopande av vad jag förut i skilda hänseenden anført, får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) för lantmäteristyrelsen fastställa följande

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 generaldirektör	A 3
4 byråchefer	B 30
4 byrådirektörer	B 26

Kungl. Maj:ts proposition nr 138.

Befattning	Lönegrad
1 arkivarie	B 24
3 byråingenjörer	B 21
1 registrator	B 14
1 kassör och bokhållare	B 14
1 kansliskrivare	B 11
1 arkivbiträde	B 10
1 förste expeditionsvakt	B 7
6 kanslibitråden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
6 kontorsbitråden	B 4

Tjänstemän å övergångsstat.

1 registrator B 21;

Anm. Den på ordinarie stat upptagna registratorsbefattningen skall hållas obesatt, så länge den på övergångsstat uppförde registratorm kvarstår i tjänst.

2) godkänna följande avlöningsstat för lantmäteristyrelsen, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 191,200
2. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	» 7,400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m. kronor 44,700	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ..	» 2,600
	» 47,300
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:	
a) tillfällig löneförbättring, <i>förslagsvis</i>	kronor 4,500
b) provisoriskt dyrortstilllägg, <i>förslagsvis</i>	» 10,800
	» 15,300
	Summa kronor 261,200;

3) till *Lantmäteristyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 261,200;

4) till *Lantmäteristyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 82,500;

5) till *Bidrag till städer och vissa andra samhällen för upprättande av fastighetsregister m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 15,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Allan Tigerschiöld.
